

Kmetijski list

Glasi „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Naročnina:

celoletno	Din 25 [—]
pololetno	Din 12 ⁵⁰
četrtletno	Din 7 [—]
posamezna številka	Din 1 [—]

**Kmet pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!**

Inserati:

mail oglasi do 9 petiti vrst	à Din 1 ⁵⁰
večji inserati od 10 petiti vrst naprej	à Din 2 [—]
notice, izjave, poslano, reklame petiti vrsta	à Din 3 [—]

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7, v hiši „Ekonom“.

Prvi kongres vseslovsanske kmečke mladine v Ljubljani in kmečki praznik na Bledu.

NADALJEVANJE KONGRESA.

V petek popoldne in v soboto se je delo kongresa nadaljevalo v štirih odsekih: v programatičnem in organizacijskem, v strokovno-poljedelskem in v dijaškem. Ostali, v odsekih nezaposleni člani kongresa, so petek popoldan in soboto porabili za izlete. Med drugimi je bulgarski minister tov. Obov z nekaterimi prijatelji na povabilo tov. Kende, ki ima med Bulgari mnogo prijateljev, posetil v petek Bled. Mnogi so odšli na ljubljanski grad in si ogledovali Ljubljano. V petek zvečer je bila v operi slavnostna predstava. Peli so slovensko opero »Gorenjski slavček«, ki je prav izborni ugajala. V soboto so šli mnogi v Kamnik in Kamniško Bistrico. Tovariši posl. Lazič, dr. Uroš Stajič in posl. Djahović so odšli v Velike Lašče, da obiščejo dom tov. Pucija. Lužičan tov. Cyž je porabil ta dan, da poseti odličnega Slovana in prijatelja Lužičanov vpokojenega župnika g. Vrhovnika. Tov. Cyž je bil iznenaden, da je našel med Slovenci moža, ki do podrobnosti natančno pozna življenje Lužičanov. Tovariši iz Poljske so v soboto položili na Prešernov spomenik venec, da posebej izrazijo svoje simpatije do Slovencev. V soboto je bila velika vojaška parada radi rojstnega dneva prestolonaslednika Petra. Gostje so z velikim zanimanjem in vidnim veseljem gledali našo lepo vojko.

Tekom sobote je prispelo v Ljubljano še mnogo odličnih zunanjih gostov, osobito iz Češke in iz Poljske. Istotako so ta dan začele prihajati skupine somišljenic in somišljenikov iz Slovenije in Hrvaške.

Omeniti še moramo, da so mnogi gostje v petek zvečer po operi odšli v restavracijo »Zvezda«, kjer je prišlo do zelo pristranskih manifestacij za agrarizem. Istotako je bil v soboto v »Zvezdi« lep večer. Odlično pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« je zapelo celo vrsto lepih pesmi in je želo za svoj nastop obilo pohvale.

V nedeljo zjutraj je prispel češki kmetijski minister tov. dr. Hodža. Oblasti, češki generalni konzul, predsedništvo kongresa in zastopstvo SKS ga je na kolodvoru pozdravilo.

Ze pred 10. uro je predsednik kongresa tov. Tomšič dal znamenje za pričetek slavnostnega zborovanja. Po pozdravu kongresu in tov. dr. Hodži je poljska delegacija stopila pred kip Matije Gubca, kmečkega kralja, in z lepim nagovorom položila šopek, da počasti spomin velikega mučenika za kmečko Staro pravdo. Na to je nastopila češka delegacija in na sličen način počastila spomin velikega bulgarskega mučenika Stamboljiskega, katerega slika je bila na odru predsedništva.

Ko so se prečitale nadaljnje pozdravne brzojavke, je burno pozdravljen stopil na oder češki poljedelski minister dr. Hodža in poročal o agrarizmu in slovanstvu. V uvodu je izročil kongresu pozdrave voditelja čeških kmetov, ministrskega predsednika Švehle. Na to se je spominjal svojih zvez z Jugoslavijo. V naši Vojvodini živi namreč okoli petdesetisoč Slovakov in dr. Hodža je pred svetovno vojno le-te Slovake zastopal kot poslanec v budimpeštanskem državnem zboru. Dr. Hodža se je tega spominjal ter je od tod pozdravil svoje prijatelje iz Vojvodine, na kar je prešel na predavanje samo. To je bilo globoko zasnovano in je nosilo vse znake odlične znanstvene razprave.

Predavanje bomo probčili dobesedno. Dr. Hodža je predaval v lepi srbohrvaščini.

Po predavanju so sledili še nekateri pozdravi: Govoril je bivši bulgarski minister Atanasov, češki agrarni poslanec Beranek in drugi.

Ob pol 12. uri je odhajal minister dr. Hodža med burnim pozdravljanjem na kolodvor, da odpotuje zopet v Prago. Na kongresu pa se je nadaljeval dnevni red in je predsedništvo najprej sporočilo sklepe poedinih komisij oziroma zbora delegatov kmetijskih omladinskih združenj poedinih slovenskih narodov.

Glavni predlog je bil, da se ustanovi Zveza slovsanske zemljedelske omladine. Ko je predsednik dal predlog na glasovanje ter so po vrsti vse delegacije izjavile, da so za ustanovitev take Zveze in ko je predsednik Tomšič na podlagi teh izjav proglasil Zvezo za ustanovljeno, je nastalo v dvorani veliko navdušenje.

Predsedstvo Zveze slovsanske zemljedelske omladine je sestavljeno sledeče: Predsednik: Ursini (Čeh); I. podpredsednik: Iljev (Bolgar); II. podpredsednik: Račić (Jugoslovan); glavni sekretar: Zalenski (Poljak). vsak član Zveze slovsanske zemljedelske omladine delegira v glavni odbor še po enega člana. Sedež Zveze je glasom njenih statutov v mestu glavnega sekretarijata, za tekočo poslovno dobo torej v Varšavi na Poljskem.

Minister tov. dr. Hodža je predsedniku vlade g. Ljubi Davidoviču poslal iz Ljubljane sledečo brzojavko: »O priliki svojega bivanja v Ljubljani na kongresu slovsanske agrarne mladine izvolite sprejeti, gospod predsednik, izraze mojega iskrenega spoštovanja. Srečen sem, ker morem kot prijatelj in sodelavec Vaših borec za svobodo istočasno Vam danes tolačiti najtoplejša čustva našega naroda za Vašo domovino. Dr. Milan Hodža.«

RESOLUCIJE KONGRESA.

Resolucija programatične komisije
priznava agrarizem za političen pokret in proglašja njegovo bistveno podlago, pozitivizem, za stremljenje po ravnopravnosti zemljedelca z ostalimi družabnimi stanovi in po mirotnosti.

Resolucija o vprašanju kmetijske izobrazbe in šolstva.

Zveza slovsanske zemljedelske omladine poudarja velik pomen kmetijske kulture in podeželske izobrazbe ter smatra za potrebno:

1. Vsestransko podpiranje kmetijske kulture po deželi;
2. delovati na to, da bi bilo kmetško šolstvo dostopno vsem, ki ga potrebujejo in po njem stremijo (demokratizacija šolstva);
3. vplivati na vse odgovorne činitelje, da bo kmetško šolstvo v vseh kategorijah pravilno in v potrebnem številu ustanovljeno;
4. da kmetško šolstvo odgovarja svojemu zemljedelskemu namenu, mora biti:
 - a) oskrbljeno s kmetijami za istočasno praktično izvežbanje svojih slušateljev,
 - b) središče kulture v svoji okolici in mora tudi v nadaljnji poljedelski praksi družiti svoje absolvente v celoto, da tako delujejo za splošni napredek podeželja,
 - c) mora biti sposobno vzgajati iz svojih slušateljev ne samo izobražene poljedelce, temveč tudi vodilne in za-

vedne uradnike v prosvetnem in organizatoričnem smislu;

5. da bi šole podpirale izmenjavne kmetijske naraščaja med slovsanskimi in drugimi poljedelskimi organizacijami v dopolnilo šolske izobrazbe;

6. omogočiti absolventom nižjih šol pristop v višje in visoke šole, kjer bi si pridobili mladi zemljedelci potrebno izobrazbo ne samo za vodstvo poljedelskih podjetij, temveč tudi za učiteljski poklic na poljedelskih šolah in za službovanje v javnih uradih oziroma v privatnih podjetjih in za inštruktorsko službo po deželi;

7. da bi programi in učne osnove na višjih in visokih poljedelskih šolah bile prilagodene kar najbolj bodočemu udeleževanju slušateljev v praktičnem poljedestvu.

8. Zahtevamo, da bi učne osnove splošnih učiteljskih zavodov bile izpopolnjene s poljedelskim poukom, da bi absolventi — učitelji na ljudskih šolah — ki so po večini vzgojitelji zemljedelske mladine, mogli le-to v njeni najnežnejši dobi navajati k zavodnosti in k ljubezni do kmetijskega stanu.

9. Poudarjamo pomen žene v privatnem in družabnem življenju zemljedelca in zahtevamo, da bi celotno širjenje kulture in ustanavljanje šolstva bilo enako organizirano z ozirom na potrebno izobrazbo žene.

Resolucija o zadrudništvu.

Slovsanska zemljedelska omladina, zbrana na prvem rednem kongresu, poudarja velevažni pomen zadrudnih principov na osnovi agrarnega pokreta svojih narodov in jih zato postavlja na prvo mesto svojega programa.

Stremeč za idealom: »Svoboden poljedelec na svobodni zemlji«, vidi v zadrudništvu najgotovejši pot za ustvaritev gospodarske svobode in samostojnosti poljedelcev, katero smatra za pogoj prave njegove svobode in njenega splošnega napredka.

Mladi slovsanski poljedelci hočejo odločno kot poedinci, kakor tudi kot člani svojih organizacij širiti povsod zadrudno misel in podpirati njeno zmago v vseh strokih poljedelstva. V to svrhu zahtevamo zadrudno izobrazbo zemljedelske omladine v vseh šolah, katere ona obiskuje, zahtevamo pa tudi strokovne zadrudne šole.

Zvesti zadrudnim načelom smo pripravljeni hoditi po poti in smeri zadrudnih organizacij slovsanskih v njihovem delu za vzajemno pomoč in sodelovanje.

Radi tega nalagamo za dolžnost organom Saveza, da posvete kar največje pažnje zadrudnemu delu v prvi vrsti v poedinih, v drugi vrsti pa v ostalih deželah. Dolžnost njihova je, da pospešujejo napredek zadrudništva in da z vsemi silami delajo za ustvaritev slovsanskih meddržavnih zadrudnih poslovnih organizacij.

Resolucija Zemljedelske komisije o agrarni reformi.

Slovsanska zemljedelska omladina je za pravično upravo lastništva zemlje in njeno smotreno razdelitev v tem smislu, da bi bila zabranjena tvorba veleposestev, ki bi bila last privilegiranih posameznikov. Zemlja mora biti v rokah samo resničnih zemljedelcev, katerim je zemljedestvo glavni življenjski poklic. Vsako zemljedelsko podjetje mora imeti toliko zemlje, da bi popolnoma zadostalo za prehrano zemljedelčeve rodbine in da bi imelo tudi prebitke, ka-

tere bi lahko oddajalo za prehrano nezemljedelskih stanov.

Tvorbo takih zemljedelskih podjetij mora pomagati vsaka država deloma z zakonodajstvom, deloma z gospodarsko pomočjo, t. j. s preskrbo potrebnih finančnih sredstev za stvorenje novih naselbin in za razširjenje dosedaj premalih kmetij. S pridelitvijo zemlje naj zemljedelci istočasno dobe lastništvo, zajamčeno z zakonom. Odklanjamo kakršnokoli razmerje zemljedelca do zemlje, katero bi ne značilo popolne svobode lastništva.

Država naj olajšuje zemljedalcem ohranitev lastništva zemlje s smotreno podporo produkcije in to z ustanovitvijo strokovno zemljedelskih šol in zavodov in z zakonom o zavarovanju produkcije, provedbo komasacije in melioracije.

Dosledno organizacijo zemljedelske industrije smatramo za nujno dopolnitev agrarne reforme.

SPREVED.

Po končanem zborovanju se je vršil spreved od Narodnega doma po Knafeljevi ulici na Kongresni trg in od tu k Prešernovemu spomeniku. Na čelu spreveda je jeznil kmečki fant v narodni noši. Nosil je veliko zeleno zastavo. Nato je sledila dolga vrsta lepo okrašenih voz, železničarska godba in kongresniki. Delegati iz Bolgarske so nosili svojo zastavo, ki so jo prinesli iz Bolgarije. Za delegati so korakali gostje kongresa. Na ulicah, koder se je premikal spreved, je bilo polno občinstva.

Ko je spreved prispel pred Prešernov spomenik, je bil trg okoli spomenika poln naroda. Na spomenik je slovsanska agrarna mladina položila lep venec, razen tega so še posebej položili venec češki, ruski in poljski delegati. Godba je zaigrala »Hej, Slovani!«, nakar je tov. akademik Jure Koce govoril sledeči govor:

Hvala vam, bratje, ki ste prišli daleč tam od valov Baltiškega morja, hvala vam, ki ste prišli iz širnih planjav ruskih — domovine velikih moč, hvala vam, ki ste prišli iz mile, mučeniške krvi polne Bolgarske, iskrena hvala predvsem vam, Lužiški Srbi, ti naš Benjamin, ki še danes ječiš pod nemškimi jarmom in si radi tega deležen naše posebne bratovske ljubezni. Hvala tudi tebi, množica, ki si prihitala tam od Vardarja in od Triglava, da izročiš svoja srca svojemu sinu Prešernu.

Saj je bil Prešeren mož plemenitega srca, globoke duše, mož, ki je v svoji ljubezni od bratskih slovsanskih narodov s prepornim srcem zapel: »Največ svetla otrokom sliši Slave!« — — — Venec smo položili pred Prešerna. Da, veliko, veliko slavnosti je že bilo, ki so prinesle lepe, krasne vence Prešernu. Bile so lepe slavnosti, lepi venci, lepe besede, toda take slavnosti, kot je danes, Prešeren še ni videl. Prvikrat v zgodovini slovsanstva se klanjajo Prešernu — kmetškemu sinu — kmetški sinovi — vseh slovsanskih narodov. Bil je Prešeren kmetški sin. On je bil tisti, ki je v svoji pesmi »O Vrba, srečna draga vas domača« poudaril, da je kmetški stan oni stan, ki napravi človeka srečnega in ne samo učenost, ne knjige, nego poštenost, in kmet je pošten. Kmet je pošten. Zakaj? Zato, ker vsak dan govori z materjo zemljo, znoj mu teče iz utrujenega lica v sveže brazde, on dela in trpi od zore do mraka, da, od mraka do dne. V delu je torej poštenost in človek, ki nepre-

stano dela, je kmetški človek. V delu in poštenosti je solidnost in zdrava pamet. In kmet je soliden, kmet je oni, ki ima zdravo pamet, in zato je upravičen izrek, ki pravi: »Kmet je steber države.« Ako pa je on steber države, ako je on tisti zdravi studentec, iz katerega teče okrepcilna moč za celo državo, ali nima potem on svete pravice, da ima tudi pri vodstvu države odločilno besedo, on, brez katerega države sploh ne bi bilo. Če priznavajo vsi, da drži kmet državo pokonci, zakaj ne priznavajo potem, da naj ta zdravi element, ta zdrava moč tudi državo vodi? Nezdravih idej, diktature in terorja se od kmeta ni bati, on tega ne pozna. In zato smo danes tukaj, da si dajemo pogum, da se združimo in sklenemo v močno fronto, zato da si bomo sami rezali svoj kruh, ne zato, da bi ga trgali drugim stanovom — vsak naj ima, kar zasluži, toda tudi mi hočemo to, kar nam po božjih in človeških pravicah gre.

Bratje Slovani smo se skupaj zbrali, da najprej med seboj dosežemo svoj cilj, in ko smo ga dosegli, hočemo iti ne z mečem, nego s palmovo vejico miru nasproti ostalemu človeštvu, želeč mu srečo in mir. Pa tudi zastopniki mladine vseh Slovanov smo tukaj. Zastopniki vseslovsanskega dijaštva smo. Kaj pravimo mi? Da smo mladi in ker smo mladi, moramo biti idealni in idealizem naš sloni na realnih tleh, in ta realna tla so delo za narod, delo za človeštvo. Mi se zavedamo, da dolgujemo svojo izobrazbo žuljem naših kmetijskih očetov in mater in mi hočemo poljubiti te žulje s tem, da se posvetimo delu za srečo in blagostanje naših kmetijskih narodov. Težka bo ta pot, toda ustrahili se je ne bomo. Mogoče bomo zatirani, kot so zatirani zastopniki naših apostolov, mučnikov Stamboljiskega, Daskalova in Petkova, — toda v tolažbo naj nam bodo besede filozofa, ki pravi: »Stvar zatiranega je vedno sveta, in čimbolj je zatirana, tembolj ji je odprta pot do zmage.« — Zato vztrajajmo, saj nas družijo isto delo, iste težave, toda tudi isti cilj v naši slozni, bratski ljubezni!

Kakor se je Prešeren v svojem junaku Črtomirju odpovedal vsem upom, ki jih je gojil za svojo osebno srečo in šel oznanjevat evangelij svojim bratskim narodom, tako pojdemo tudi mi po poti Črtomirja oznanjevat evangelij božje ljubezni in bratstva med svoje slovsanske brate. Ne bomo vpili z živijo-klici, nego delali bomo in naše delo bo samo molče klicalo: Živel slovsansko kmetstvo, slovsanski agrarizem — živel človeštvo!

Po govoru je godba zasvirala »Hej Slovani!« Nato so zaigrali tamburaši iz Adlešičev, a ljudstvo je na trgu pred spomenikom zaplesalo kolo. Med plesalci so bili vsi Slovani, med drugimi tudi bivši ministri Obov, Atanasov, Stojanov, posl. Lazič itd.

SKUPNI OBED.

Ob 1. uri popoldne se je vršil v »Zvezdi« na čast slovsanskim gostom skupni obed, ki so se ga poleg slovsanskih gostov udeležili tudi zastopniki raznih oblasti in korporacij. Predsednik kongresa tov. Stanko Tomšič je napil kralju in nato nazdravil g. velikemu županu Spornu, generalu Živkoviču, magistratnemu ravnatelju dr. Zarniku, generalnemu konzulu Benešu, bivšim bolgarskim ministrom Obovu, Atanasovu in Stojanovu, vsem poslancem, župniku

Janku Barleta in vsem gostom in delegatom. Sledili so sledeči govorniki: Bolgar Popov, posl. Voja Lazić, češki poslanec Marcha, minister Obov, Čeh Štrejbar, Lužičanin Cyž, Ukrajinec Muraško, dr. Ostojić, Belorus Klausut, Rus Andrejev, Čehinja Hanzlikova, posl. Pucelj. Tov. Tomšič je predlagal, da se odposljeta pozdravni brzojavki češkemu min. predsedniku Svehli in poljskemu min. predsedniku Wojciehovskemu. Prvega se v brzojavu pozdravlja kot učitelja agrarizma, a slednjemu se obenem čestita, ker na njega izvršeni atentat ni uspel.

ZVEZA JUGOSLOV. ZEMLJORADNICKE OMLADINE. USTANOVNI OBCNI ZBOR.

V nedeljo popoldne se je v Narodnem domu vršil ustanovni občni zbor Zveze jugoslovanske zemljoradniške omladine. Zborovanje je otvoril tov. Tomšič kot predsednik Saveza jugoslovanskih studentskih zemljoradniških klubov in predsednik Zveze društev kmečkih fantov in deklet. Predlaga za predsednika tov. Pavlina (Trebneje), za podpredsednika tov. Rakića (Beograd) in tov. Živanovića (Zagreb), za zapisničarja tov. Karadžole (Dalmacija).

Zborovanje so pozdravili in priporočali ustanovitev Zveze Bolgara tov. Kentov in tov. Popov, tov. Pucelj v imenu zemljoradniškega poslanskega kluba, Poljak tov. Kaminški in urednik revije »Meja« v Zagrebu g. A. Hribar. O delu pripravljalnega odbora je poročal tov. Karadžole. Nadalje so pozdravili zborovanje še tovariši posl. Lazić, Belorus Klausut in dr. Drago Marušić, nakar so se pravila Zveze jugoslovanske zemljoradniške omladine sprejela. — Tov. Blas iz Tomačeva izjavlja v imenu Zveze društev kmečkih fantov in deklet, da je le-ta soglasna s pravili nove Zveze in poziva k zvestobi v boju za ideje slovanskega agrarizma.

Odbor nove Zveze se je sestavil sledeče: Predsednik tov. Miloš Milošević (Srb), I. podpredsednik tov. Blas (Tomačevo), II. podpredsednik Papić (Sarajevo), tajnik Kosta Mihajlović (Srb), odbornik tov. akademik Koce (Slovenec) in dva Hrvata.

NA BLED.

Mnogo ljudstva je že v nedeljo popoldne odšlo na Bled. Mnogi pa so se odpravile na priljubljeni kmečki praznik v ponedeljek jutraj. Vsi redni in posebni vlaki so bili nabito polni, dasiravno so vozili menda polno število na gorenjskih progah dovoljenih vagonov. Dan sam je bil krasen, kakor letos že dolgo ne, in mnogokrat smo slišali opazko, da bi se bil moral vršiti kmečki praznik že pred meseci, pa bi bili poprej premagali letošnje tako dolgotrajno deževno vreme. Bog nas ima rad, so dejali mnogi, a drugi so dostavljali, da imajo od te ljubezni letos celo klerikalci korist, ker se je baš 7. in 8. septembra vršil v Ljubljani Marijanski kongres.

Že zgodaj jutraj so se pojavili na blejskem jezeru čolnari, polni veselo prepevajočega kmečkega ljudstva. A čimbolj se je bližal čas službe božje na otoku, tem več čolnari in ladje se je pojavilo na jezeru. Zvon sreče se je oglašal cel dan in je premnogim nosil tolažbo v obliki nad, da se bodo

želje končno menda vendarle izpolnile!

V Zaki, središču vsakoletnega kmečkega praznika, se je dopoldne vršila živinska razstava in razstava sirarskih zadrug. O uspehu ene kakor druge bomo poročali prihodnjič. Za danes omenimo le, da se je ljudstvo za obe razstavi živo zanimalo in da sta obe dobro uspeli.

Že dopoldne so prihajale v Zako cele procesije ljudi. Od 1. ure popoldne naprej pa je bil naval naravnost ogromen. Sedem blagajn je delovalo pri šestih vhodih na praznični prostor in vse so imele od 1. do pol 4. ure premnogo posla. Že samo iz tega se lahko sklepa, da je bilo ljudstva ogromno in da so bili osobito vsi zunanji naši gostje iznenadeni in očarani, ko so videli te silne množice, ki so zasedle ves prostor in hrib pred govorniškimi odrom. Bodi omenjeno, da so skoraj vsi udeležniki slovanskega agrarnega mladinskega kongresa prišli na Bled, a razen tega smo opazili tudi večje število Francozov in Angležev. Na praznik so prišli celo neki radičevci iz Hrvatske.

SLOVANSKA LIPA.

Okrog poldneva so se zbrali delegati slovanskih agrarnih mladinskih organizacij v bližini zdraviliškega doma, da tam na javnem prostoru v spomin prvega kongresa slovanske agrarne omladine zasadijo »slovansko lipo«. Zasaditev se je izvršila sledeče: Tov. Tomšič je pripravljeno drevesce postavil v jamo, a vsi delegati, razen tega minister Obov, tov. posl. Lazić in tov. posl. Pucelj so jamo zasuli. Nato je tov. Tomšič izročil lipo v varstvo blejske občine, v imenu katere jo je prevzel tov. Kenda kot zastopnik župana.

SPREVOD NADODNIH NOŠ.

Ob 1. uri popoldne se je na Bledu zbral sprevod, ki je bil jako spretno pripravljen. Sprevod je z Bleda krenil okoli jezera mimo kraljevega Suvobora. V sprevodu sta bili dve godbi, domžalska in radovljiska. Na čelu so jezdili kmetje in kmečki fantje v slikovitih narodnih nošah. Na to je sledila kmečka ohcet, ki jo je jako lepo sestavil ženin tov. Papler z Bleda. Svatje so se vozili na 15 lepo okrašenih vozovih. Ohceti so sledile na voze razne skupine, ki so predstavljale kmečko delo in domačo obrt. Videli smo skupino mizarstva, skupino kolarjev, skupino lovecev, skupino za izdelovanje irhastih hlač itd. V sprevodu so korakali tudi bratje Bolgari s svojo zastavo in mnogi slovanski gostje. Ocenjevalna komisija narodnih noš, ki so je tvorili akad. slikar Gaspari (Ljubljana), učitelj Račić (Adlešiči) in posestnik Vovk (Bled), je razdelila najlepšim narodnim nošam in skupinam nagrade v znesku 3000 Din. Nagrade so dobili za kmetško svatbo gg. Papler, Gole, Dernič, Gorjani, Bohinjeci, Belokranjeci, lovci, g. Pečar kot originalni kmečki pastir, nadalje jezdec in okrašen vozovi.

SLAVNOSTNO ZBOROVANJE.

Medtem se je zbralo okoli govorniškega odra gotovo 20.000 ljudi in pričelo se je običajno slavnostno zborovanje. Tov. Ažman iz Hraš je zborovanje otvoril in dal besedo tov. posl. Puclju.

Tov. Pucelj je bil od naroda burno pozdravljen in je govoril sledeče:

»Ljubi gostje! Spoštovani prijatelji! Večkrat sem že razmišljal, kako je Bog, ko je ustvaril svet, pričel razdeljevati zemljo med različne narode. Ko je pristopil k njemu najštevilnejši slovanski narod ruski, mu je odkazal širne planjave ob Volgi, gotovo največji in najlepši del. Za njim so prišli Poljaki in so dobili rodovito zemljo ob Visli, Ukrajinci plodovito ravnino ob Dnjepru, Čehoslovaki plodonosno polje ob Vltavi, Labi in pod Tatro, Bolgari krasno polje ob Marici in pod Balkanom, Srbi zitorodne kraje v Mačvi in Banatu, Hrvati polja ob Savi in Donavi, lužiški Srbi kot mal narod že niso dobili več dobrega mesta — prišli so med Nemce, in končno smo ostali samo Slovenci. Skromni in potrpežljivi Slovenci niso dobili tako plodonosne zemlje, kakor naši brati v Banatu, ob Labi ali ob Marici. Zato pa jim je Bog, ker se je ženiral pridnega in postnega Slovenca, ustvaril Bled ter rekel: Dam ti dragoceno, krasno zemljo, da bodo prihajali k tebi vsi tvoji bratje iz Rusije, Belorusije, Poljske, Ukrajine, Češkoslovaške, Bolgarske, Lužiške Srbije, Srbije, Hrvatske in drugod. Mi smo pozvali slovanske kmete na Bled, da vidite, kako je Bog dal Slovincu del slovanske zemlje.

Pozdravljam vse slovanske brate z iskrenim srcem. Pozdravljam vas, prijatelje Slovence, tovariše kmete!

Naj vam povem, tovariši, ki ste vedno bili zvesti naši kmečki misli, da je naš praznik na Bledu tako velik, kakor ga še ni bilo in bo težko kdaj pozneje. Ta praznik je zgodovinskega, silno važnega pomena, ker so prišli nanj gostje vseh slovanskih narodov. Deset slovanskih narečij se govori danes na Bledu. Vsak dan slišite, da nas nič ni. Danes pa se lahko potrkate na prsi in vprašate: Katera stranka, katera ideja, kateri program je tako močan, da bi mogel zbrati okoli sebe deset slovanskih plemen, vseh deset slovanskih narodov?

Naša kmetška misel je tako velika, da je zbrala od Balta do Črnega morja, od severa do Adrije zastopnike vseh slovanskih narodov na Bledu. Ako je ta misel tako močna, potem je jasno, da moramo v bodočnost še krepkeje verovati. Bliža se čas, ko se bo zahtevalo od vsakega posameznika še potrojeno delo, toda gotova je zmaga kmečke misli.

Prosim vas vztrajnosti, odpornega duha, veselja do dela. Če boste vztrajali, če boste vsi delali, potem je blizu čas, ko bo naša zmaga sijajna. V tem smislu vas iskreno pozdravljam. (Viharno odobravanje.)

Na to je pozdravil zbor tov. Meznarić iz Zagreba v imenu Saveza zemljoradnikov na Hrvatskem. Želel je, da bi prišlo prihodnje leto na naš kmečki praznik večje število hrvatskih kmetov. Sedaj je težko na Hrvatskem, ker tam kmetu škoduje plačane nekmečkih koristi, ki začasno ovirajo razvoj prave kmečke misli, toda že postaja bolje in tudi na Hrvatskem upamo na lepe uspehe, na lepšo kmečko bodočnost. Zbor je tov. Meznarića prisrčno pozdravljaj s ploskanjem in živijo-klici.

Sledil je pozdrav tov. posl. Voje Lazića, predsednika Saveza zemljoradnikov, ki je izvajal sledeče:

»Kot predsednik zemljoradniškega poslanskega kluba pozdravljam z radostjo vašo veličanstveno svečanost.

Vaš zbor je velika manifestacija, ki pomenja zmago naše kmečke misli. Samostojna kmetška stranka je stranka, ki hoče priboriti kmetu boljše bodočnost in srečo, ki hoče doseči to, da bo zemlja last onega, ki jo obdeluje. Kmet je treba zaščititi, dati mu možnost, da povzdigne svoje kmetijsko gospodarstvo, zakaj, ako bo zaščiten kmet, bo zavarovana tudi država.

V naši državi je 85% kmetov in vseh drugih stanov samo 15%. Kmet tvori ogromno večino in ako bo zemlja, ki jo obdeluje naš kmet, dvignjena na višjo stopnjo napredka in kulture, bo dvignjena tudi naša država.

Doživljamo, da gosposke stranke v naši državi nočejo skrbeti za kmeta, pač pa skrbje za kapitaliste. Kmet je prepuščen samemu sebi in zato smo mi razredna stranka, ker hočemo skrbeti pred vsem za naše lastne kmetijske koristi, ker hočemo zagotoviti bodočnost naši deci, našim zanamcem.

Mi ne zahtevamo ničesar, mi nočemo nikomur nič vzeti, toda borimo se za svoje. Da obvarujemo to, kar je naše, je treba, da se vsi kmetje po vsej Jugoslaviji združimo v kmetijski stranki.

Vi vidite, da za kmetijske potrebe ni nikoli denarja, za gosposke namene pa ga je. Kmeta poznajo samo, kadar je treba plačati davke, ne poznajo pa kmeta, kadar mu je treba pomagati. Zato je dolžnost vseh kmetov, da se združijo v svojo razredno stranko, ki se bori za kmetijske pravice.

Bratje! Na koncu vas v imenu Sumadincev, ki so stoletja doprinašali in še doprinašajo žrtve za svobodo kmetškega stanu, ki so ustvarili našo državo, pozdravljam in vas pozivam, da se kmetje naše Slovenije združite v eno kmetško stranko skupno s Hrvati in Srbi, da priborimo kmetškemu stanu boljše bodočnost in napredek. Pozdravljam vas tudi v imenu poslanskega kluba zemljoradniške stranke, ki se je trudil in se še trudi v narodni skupščini, da bi se ustvarili dobri zakoni, ki bi ustregli zahtevam našega kmeta, ki bi mu dali boljše bodočnost. Uspehi tega kluba so odvisni ne samo od nas, ampak tudi od vas. Treba je, da se dvignemo skupaj in nekega dne pošljemo v narodno skupščino 85% vseh poslancev, kot člani zemljoradniške stranke, saveza zemljoradnikov, ki bo potem imel dovolj moči, da uresniči v naši državi kmetško idejo. Pozdravljam ta zbor in kličem: Živel seljaški pokret! (Burno in dolgotrajno odobravanje.)

Za njim je pozdravil zbor Čeh tov. Ursiny kot predsednik nove Slovanske zveze kmečke mladine in je želel kmečki misli popolno zmago povsod, koderkoli stanujejo Slovani, ker s tem najbolje zagotovimo lepo bodočnost slovanskim narodom.

Kot zadnji je govoril bivši bolgarski minister tov. Obov, ki je, viharno pozdravljen, v imenu vseh slovanskih gostov izvajal približno sledeče:

»Bratje Slovenci! Od vseh strani, od severa do juga, kjer živi slovanska plemena, smo se zbrali v prekrasni in lepi Jugoslaviji, pri najgostoljubnejšem slovanskem pleme-

nu. V vaši gostoljubni in krasni Ljubljani se je zbralo deset slovanskih narodov. Vsak govori svoj jezik, a razumeli smo se. Mi bomo odnesli s seboj najlepše spomine na vašo bratsko ljubezen. Izrekam vam najiskrenejšo zahvalo za vašo gostoljubnost. V imenu bolgarskih delegatov, Srbov, Hrvatov, Čehov, Slovakov, Poljakov, Rusov, Belorusov, Ukrajincev in lužičkih Srbov se vam zahvaljujem iz vsega srca in vas vabim, da pridete tudi vi k nam, da boste spoznali našega kmeta, da boste videli, da je ravnokotno gostoljuben, kakor ste vi. Naš pozdrav vam vsem, naša zahvala vsem!

Naša slovanska mladinska kmetška zveza je znak nove bodočnosti, ker je mladina spoznala, da si je treba podati bratske roke. Naj bi slovanski kmetje delali skupno za svojo bodočnost. Mi smo bratje, delajmo vsi za vsakega izmed nas! Slovanska ideja zedinjenja se realizuje med slovanskimi kmeti od vseh strani. Živeli slovanski kmetje! (Viharno ter dolgotrajno odobravanje ter živijo-klici.)

DIRKA IN NARODNA VESELICA.

Sledila je dirka, kateri je narod sledil z največjim zanimanjem. O njenem poteku bomo obširno poročali prihodnjič.

Po dirki se je razvila na veseličnem prostoru veselica, ki je trajala pri najlepšem razpoloženju pono v noč. Kamorkoli si prišel, povsod si našel le veselo in zadovoljno obrazje in izjave, ki dokazujejo, da je tudi letošnji kmečki praznik uspel izredno dobro. Ni čudno, da je gotovo večina obiskovalcev že na samem Bledu izjavila, da pride prihodnje leto zopet. Na svidenje!

* * *

Zopet mariborski cariniki. Naši tovariši iz Ljutomera, ki so se s konji udeležili dirke na Bledu, pripovedujejo, da jim avstrijske oblasti pri prevozu konj niso delale niti najmanjše sitnosti. Ko pa so prišli v Maribor, so morali čakati celo noč in cel dan na gnado carinskega urada, da se konji odpravijo naprej. Odprava je sledila šele na energično intervencijo. Ne vemo, ali je vzrok takemu postopanju lopovščina ali nesposobnost. Mero-dajni krogi naj si te ljudi malo ogledajo in napravijo red.

O kongresu poroča obširno in lepo ljubljanski »Narodni Dnevnik«, med tem ko skušajo klerikalni in demokratski listi to lepo manifestacijo agrarizma in slovanstva zamočlati. Je to na škodo njim samim. Slišali smo po kavarnah, gostilnah in na ulici neprestano zabavljanje na te liste, ki o tako znameniti prireditvi, kakor je bil kongres slovanske agrarne mladine, ne poročajo ničesar ali pa poročajo le »mimogrede« par neznatnih podrobnosti. Jako navdušeno in lepo je kongres pozdravil list »Orjuna« z dne 6. t. m.

»Jutro«, najbolj poučeni list cele Evrope in glasilo demokratske inteligence, poroča, da je v ponedeljek bilo na Bledu samo 3000 ljudi. »Jutro« je še mlado, pa je škoda, da ima oči tako slabe, zato nujno priporočamo, da se pravočasno zateče k dobremu očesnemu zdravniku. Če druge pomoči ne bi bilo, tedaj naj si ubogo bolno »Jutro« nabavi špegle.

Stara pravda nekdanj.

(Nadaljevanje.)

(Piše Franc Tovornik.)

Ko je Žon videl Prislana in njegovo dobro oboroženo krdelo, je takoj spoznal, da niso prišli za šalo in zavpil je z nekaj zmedenim glasom:

»Bežimo!«

In obrnili so se, da pridejo na drugem kraju na cesto. Toda tu jim zopet zastavi pot ona skupina Prislanovih ljudi, ki je bila na gornji strani ovinka. Prislanovi ljudje so želeli, da dobe Žona zdravega v roke, zato mu kličejo:

»Podaj se! Podaj se!«

Toda Žon, ki je njim in drugim prizadjal toliko hudega, se je bal, da bi mu vračali milo za drago po pregovoru »da se posojilo vračila veseli«. Spustil se je v srdit boj in njegov ž njim. Dva je že bil Žon ranil, ko mu eden prebode s sulico desno stegno. Toda še je udaril z mečem po Prislanu, ki se mu je bil približal. Ta pa je udarec odbil. V tem trenutku prileti težak kamen Žonu v prsa in ga podere. Prekucnil se je s ceste po pečini, treščil z glavo v nižje stoječo stoletno bukev in še zavpil: »Prokleti kmetavzarji!« Na to pa ni bilo več glasu. Njegove ljudi so, razen enega, kateremu se je posrečilo uiti, razorožili in zvezali.

Ko so to opravili, gredo pogledat, kaj je z Žonom. Ležal je s prebito lobanjo, ves v krvi — mrtev.

»Bog se usmili njegove duše!« pravi Prislani. »To je torej prva žrtev našega gibanja.«

Izkopali so na drugi strani ceste grob, v katerega so ga zvečer položili. Doleta ga je zaslužena kazen, da je ravnal pri izvrševanju svoje službe, v kateri je dal tolikokrat položnim čutiti svojo moč in surovost, izginil iz kroga živih.

* * *

Med gosposko in kmeti so se začele male praske, pri katerih se sicer ni dosti krvi prelilo, toda tuintam so vendarle zahtevale kako žrtev.

Do boja je prišlo kmalu tudi v Tevčah. Povod je bil isti. Ker kmetov ni bilo na tlako, so jih hoteli s silo pritirati in jih s strogostjo odvrgniti od nadaljnje gibanja za »Staro pravdo«. Tukaj je bil upravitelj Pekel največji zatiralec kmetov. Ker Laško gospodstvo ni imelo mnogo polja za obdelovanje, tudi pri tlaki tu v početku niso preoblagali kmetov, pač pa so jih toliko huje odirali pri dajtvah žita in drugega. Vendar je upravitelj Pekel tudi na tlaki zahteval čedalje več. V urbarjih je bila tlaka določena na tri dni, a Pekel je kar pripisal ničlo in naredil iz treh trideset. Isto je bilo z dajtvijo žita. V starih urbarjih je bilo določeno za srednje veliko posestvo po štiri bo-

kale ali mere pšenice in po štiri ovsu. Toda to ni bil oni mali bokal, katerega še stari ljudje pomnijo in o katerem je pel Slomšek, nego je ta bokal držal nekako polovico sedanjega mernika. Pekel pa je pa je dal narediti mero skoro polovico večjo in je po tej meri desetino. Ta očitna goljufija je kmete še najbolj dražila. Zato ni čuda, da so bili laški kmetje zelo navdušeni za boje, ki so se ravno pričeli za Staro pravdo.

Dasi je bil Pekel pri zatiranju kmetškega ljudstva pravi tiger, pa je bil drugače vendarle bojazljivec. Vedno je čepel v gradu. Na kmete si brez varnega spremstva ni upal. Njegova sicer kosmata vest je bila še toliko budna, da mu je očitala njegovo krivično ravnanje. Pri vinu in kartah sta predsedala z vikarjem Taucherjem cele dneve, zraven pa zabavljala na neumnega kmeta, ki je baš takrat začel delati na to, da se znebi pokroviteljstva »pametne« gospose.

Tudi ta dan, ko so Pekelovi ljudje, katere je poslal, da ujamajo Prislana in nekaj drugih, bili v Tevčah strašno tepeni, je sam z vikarjem sedel doli v tržki gostilni in pridno praznil kozarce.

»Čuješ ti, Taucher, kaj hočemo narediti s tistim bedakom?« pravi Pekel.

»Katerega misliš?« vpraša vikar.

»Tistega prismojenega Prislana mislim.«

»Počakaj prvo, da vidimo, če ga dobite. Ne prodajaj jazbečeve kože, dokler je nimaš!« mu šaljivo odgovori vikar.

»Kaj pa misliš, da ga ne bi dobili v pest,« odgovori Pekel nekoliko jezno.

»Mi njega ali pa on nas,« je vikar nalašč dražil Pekla, ki je bil v besedah velik junak, v dejanjih pa še večji bojazljivec.

Že je tudi Pekel hotel pikro odgovoriti, ko oba zagledata presenetljiv prizor. Po glavnem trgu pridejo Pekelovi ljudje s povešenimi očmi in nosili so dve nosilnici, s katerih je kapala kri, da se je razločno sledila cela njihova pot.

»Ježša in Marija!« je zavpil še ravnokar tako korajžni Pekel in je skočil iz gostilne na cesto.

»Kaj pa je? Kaj se je zgodilo?« je vprašal jecljaje.

Ljudje so drli iz vseh strani vkup ter spraševali in jadikovali, a ženske, ko so videle kri, so vpile in nastal je tak sunder, da nihče ni mogel zvedeti, kaj se je zgodilo.

Naenkrat se pojavi debeli gospod župnik. »Mir, tiho!« se je zadržal tako na glas, da so ženske skoraj na tla popadale.

»Hitro spovedat — tega-le in v sv. Olje naj ga denejo, gospe,« je komaj zajecjal eden hlapcev.

»Skoči ti!« zapove župnik ravno došlemu vikarju. »Vi pa povejte zdaj, kaj in kako se je zgodilo!«

Zmedenno so pripovedovali, kako so šli naprej skozi Stopec na Vrh pri Sv. Lenartu, kjer so imeli ujeti Prislana in kovača Cvenkota, ki boja dela kmetom orožje. Poslali so naprej patroljo, pet mož, katera pa je bila — razen enega — na Površju ujeta. Upravičeno so zdaj sumili, da mora biti kje na Vrh zbrana cela kmetška vojska, zato so jo mahnilo skozi Kladije v Tevče, da vsaj tam koga ujamajo, čeprav niso imeli povelja iti tja. Ko pridejo v vas, so takoj ujeli par mož. Hoteli so od njih zvedeti, kaj delajo šentlenartski puntarji. Toda možje niso hoteli ničesar vedeti, zato so jih Pekelovi ljudje privezali na drevesa in jih začeli tepsti, da bi jih na ta način prisilili k izpovedi. V tem pa jih obkolijo puntarji. Bilo jih je kakor listja in trave. Po kratkem boju, v katerem sta bila ta dva ranjena, so jih kmetje razorožili in jim pobrali vse, kar so imeli, a nato so jim dovolili prost odhod.

Kako so Pekelovi po vasi kradli, zmerjali in pretepalji tudi ženske, tega seveda župniku niso povedali. Vse to se je zgodilo še pred Veliko nočjo. Grajščaki si zdaj niso več upali nikamor na kmete. Vsak zase so imeli premalo moči. Zato so hitro sklicali deželni zbor, kjer so iskali pomoči. (Dalje sledi.)

Klerikalna agitacija proti kmečkemu prazniku je bila seveda tudi letos največja. Posebno ognjevitost je v tej smeri razvil g. kaplan v Lescah. Izkaznico za Marijanski kongres je prinesel na priznico in rotil je vernike, naj ne gredo na grešni kmečki praznik, nego v Ljubljano na Marijanski kongres. Ogromna udeležba na kmečkem prazniku najlepše dokazuje, koliko ljudje še dajo na tako-le agitacijo.

Agrarizem in Slovanstvo.

(Predaval na prvem kongresu slovenske agrarne omladine v Ljubljani dne 7. septembra 1924 dr. Milan Hodža, kmetijski minister češkoslovaške republike.)

V demokraciji modernih držav sta do nedavnega časa veljali dve silni idejni struji, ki sta dali pravec osebito ekonomski in socijalni politiki. Bila sta to liberalizem in socijalizem. Danes je jasno, da eden kakor drugi preživljata svojo veliko krizo. Liberalizem je bil zaslužen in more se trditi, da je bil tudi neprecenljiv pionir proti fevdalizmu v politiki in v ekonomiji. To svojo negativno nalogo je vršil sijajno, toda njegova tvorna (ustvarjalna) sila v demokratski organizaciji že davno vidno pada. Cela vrsta učnjakov in državnikov se trudi, da ga oživi in da se načela klasičnega liberalizma vsled nove interpretacije prilagodijo neobhodnosti demokracije. Toda fakt je, da se liberalizem ne vidi niti v mednarodni trgovinski politiki, ki se iz razumljivih razlogov rekonstrukcije vse bolj in bolj približuje zaščitnim odredbam. A niti v notranji politiki držav se liberalizem ne opaža, ker se vlade ne morejo ravnati po načelu svobodne konkurence, ako nečajo zrtvovati nove in še slabe sile mlade demokratske družbe. Celi pojm družbe se v demokraciji oddaljuje od liberalne znanstvene ideologije države, ker mora vlada vsake demokracije hočeš-nočeš posegati v vsa mogoča ekonomska in socijalna vprašanja, ki so se popreje reševala v svobodni konkurenci jakih faktorjev, pri čemer je vedno zmagal močnejši nad slabšim. Še globokejša je kriza socijalizma. Pojmi o njegovi taktiki, pa tudi o samih njegovih končnih ciljih so tako različni, da se je poprej edinstvena internacionala proletarijata razdelila pozneje v tri internacionalne, brez ozira na one politične struje, ki iščejo osnovo svojih teorij enostavno v humanizmu in v nacionalizmu.

Ako se liberalizem in socijalizem, ki sta oslabela vsled velikih kriz, majeta kot vodilna principa v trgovini in industriji ter v industrijalizmu vobče, tedaj je jasno, da ne moreta zadovoljiti onih produktivnih slojev, ki obstoje zraven industrijalizma in kojih interesi so izven industrijalizma, a včasih so prehodno naperjeni celo proti njemu. Godilo se je in se deloma godi še sedaj, da kmetijstvo ni vodilo lastne politike, nego je vztrajalo v okviru konservativizma, liberalizma in včasih tudi v okviru socijalizma. V najnovejši dobi si prisvajajo kmete celo komunistična internacionala. Od vseh teh kombinacij do danes niti ena ni imela uspeha. Liberalizem je v svojem bistvu ideologija, ki je nastala iz komercijalizma in industrijalizma. Nastal je v Angliji, kjer sta svoboda trgovanja in prometa ter nekontrolirana izmenjava dobrin bili pogoj življenja. Svobodna konkurenca ekonomskih sil, ki predstavlja vodilno načelo liberalizma, je surovine podvrgla fabriki in tako je nastalo v liberalizmu eno mišljenje, da je kmetijstvo samo gotov del industrije. Dejstva in znanstvena spoznanja so dokazala baš nasprotno. Industrija je mehanična proizvodnja, a kmetijstvo je organska proizvodnja. Ta razlika je kakor prepada, ki deluje kot različnost dveh svetovnih naziranj, toda ne samo z ekonomskega vidika, nego se ta različnost opazuje povsod. Izraža se v mišljenju, v moralnih nazorih, v filozofiji, v ustvarjajoči umetniški sili in povsod, kjer delujeta pamet in čustvo. Baš liberalizem tega psihološkega momenta ni razumel. Poglejte na primer, kako gleda na vero liberalni podjetnik, kako industrijalni delavec in kako kmet. Liberalizem je bil mišljenje, da je kmetijstvo prisilen liferant surovin in zanj se ni pobrigal, ko je načelo svobodne konkurence zavedlo kmeta v območje silnejšega kapitalizma. A kmetijstvo — i ako bi bilo nevaležno pozabiti, da je liberalizem uničil fevdalni sistem — v njem pri najboljši volji za svojo proizvodnjo ni našlo virov one konstruktivne politike, ki bi morala po demo-

kratskem načelu kmeta izenačiti z ostalimi.

V še mnogo manjši meri se je kmetovalec mogel poslužiti socializma. Socializem je vztrajal pri načelu proti privatni lastnini; toda ni dvoma, da je privatna lastnina neobhodna predpogoj za kmetijsko produkcijo. Le-ta privatna lastnina ni samo individualizem, kajti svoj kolektiv ima v zadrugarstvu. A to je čisto protovojna kooperacija samostojnih individvijev, torej nekaj, ki ni ne liberalizem in ne socijalizem, ki načelo privatne lastnine ali a priori zanika ali pa v praksi tako modificira, da je ne moreš več spoznati. Kmetijstvo ne more biti gost niti liberalizmu, niti socializmu.

Iz krize teh dveh ideologij izvira silna struja, ki z nepremagljivim navalom preplavlja v prvi vrsti slovenske države, kakor tudi nekatere od Zedinjenih držav ameriških, prodira v Švico in v Nemčijo, in ki je znana v Italiji, na Francoskem in v Angliji. V agrarizmu se rodi nova politična in moralna ideja.

Kot ekonomska politična ideja je agrarizem znan že nekoliko desetletij. V Nemčiji je nastal iz ekonomskih razlogov in živi tam v obliki materialističnega tipa. Sele Méline je pozneje na Francoskem pozival, da se povrne k zemlji ne samo iz materialističnih, nego tudi iz moralnih razlogov. V Evropi je nastalo javno agrarno mišljenje, ko je Amerika s svojimi nepreglednimi in cenenimi kmetijskimi pridelki povzročila, da so cene v Evropi padle pod produkcijske stroške. Širokim kmetijskim slojem je grozilo osiromašenje in more se trditi, da so najprej materialni interesi budili agrarno zavednost. To je dejstvo, pa je to morda sramota? Vprašam vas, radi česa je nastal liberalizem ali socijalizem, vprašam vas, li morda ni enemu in drugemu dala povoda ekonomska kriza gotovih ljudi, ki so šele počasi začeli umevati moralno važnost svojega ekonomskega in socialnega vstajenja? Istina, po tej poti hodi tudi agrarizem. Nad kmetovalce je morala priti beda, da so se mogli zbuditi, povzdigniti svojo situacijo in uvideti, kaj jim more nuditi znanje, morala, napredek in politika, da se povzdignejo iz svojega nedostojnega stanja na stopnjo človeškega dostojanstva in državljanke ravnopravnosti. Agrarizem se bo razvil in se razvija iz svojih ekonomskih in političnih početkov v etično načelo. Vprašanje je samo, kje in ali se bo to zgodilo na germanski ali romanski zemlji. Ne vem, toda dvomim. Dosedanji razvoj agrarne spoznavanja in politike pri germanskih in romanskih narodih nam dokazuje, da se je v teh državah agrarizem dotaknil samo gotovih nazorov o proizvodnji in njeni tehniki ter gospodarske politike, kratko, dotaknil se je samo tega, kar ni nič drugega kot samo zunanja oblika družabnega in ekonomskega življenja. Nemški filozof Spengler se je nehote dotaknil tega vprašanja v svoji knjigi »O propadanju zapada«. On približno trdi, da je civilizacija zapadnih narodov izžrpa svoje kulturne sposobnosti in ji predbaciva strašno enostranstvo, ki jo razjasnjuje s tem, da sta čustvo in ideja evropskega zapada nastala v senči dimnikov in fabriškega dima in da nista niti hotela, niti mogla prodreti v mnoge in mnoge vrste onega evropskega človeštva, ki blodi v temi.

Problem naših kmečkih slojev in problem slovanstva je v vprašanju, ali moramo tudi mi bloditi v tej temi? Mišleci v Parizu iščejo nove vire pravičnosti. Nekateri se strinjajo z Whitmanom, a zopet drugi z Dostojevskim, kateremu je zaupalo tako malo ljudi in pri katerem je zelo težko najti vodilno idejo, ker je na njej nakopičenega toliko obupa in tragike. Ako pa se pogledi daljnega zapada obrnejo k nam v slovenske zemlje, tedaj bi mi bili podobni onim, ki razsipavajo pododgovano premoženje, če ne cenimo iskreno, pošteno in brez lažne skromnosti ono, kar ima za nas moralno vrednost. Ako nas pogledajo iz tujine v zaupanju v ustvarjajočo silo naših neizrabljenih slovenskih narodov, tedaj bi mi podcenjevali lastne vrednosti, ako bi zahtevali kulturo, mišljenje in življensko idejo od onih, ki so sami že tako mnogo izrabili svoje sile. Še nedavno so naši očete fanatično verovali, da bo germanstvo in romanstvo v doglednem času doigralo svojo vlogo v svetu in da bo slovanstvo stopilo na svetovno pozornico. Fanatizem in slepo zaupanje sta lastnosti slabih. In tudi mi smo zaupali v negotovosti, ko še sami gotovega nismo imeli. Danes smo dovoljno močni, da pretehtamo svoje vrednosti brez pretiravanja, brez samovolje in brez oholosti. In smo tudi dovoljno močni, da to, kar imamo, ne poudenjemo. Ozmimo se enkrat na sebe in iščimo, ali se najde v našem

bistvu nekaj, kar bi nas kvalifikovalo, da si ustvarimo lastno ideologijo, katera bi popolnoma odgovarjala psihologiji ogromne večine našega naroda, ki svoje življenje in celo svojo moralno moč, kakor jo je dokazal v težkih stoletjih, ne dobiva niti iz trgovine, niti iz komercijalizma, kot nekdanji liberalizem, niti iz fabriških dimnikov, kot nekdanji socijalizem, nego naš narod dobiva to svojo moč iz naše krasne, prostrane, ponekod tudi trde, toda naše lastne plodne zemlje. Skeptiki nam morejo odgovoriti, da je kmetovalec povsod enak. Istina, kmetovalec more biti povsod isti, toda različno je ono mesto, katero kmetovalec zavzema v misli in v državi poedinih narodov. Prečitajte si kmečki roman iz zapadnoevropske literature, morda Balzakove »Kmetec«, a s trpkostjo, ki jo boste občutili po prečitaniju tega romana, vzemite in čitajte kmečki roman slovenskega pisatelja, pa naj bo to Remont »Chlopy« ali Josip Kosor ali Josip Holeček, Martin Kukučič in čela vrsta Rusov. Na zapadu je kmet literarno vedno samo objekt, ki ga pisatelj opisuje tako, kakršna je pisateljeva ljubezen do zemlje. V naši literaturi je kmet subjekt, je mislec, je nov tip, je nada v bodočnost. Kakor so nekdanje narodne pesmi opozorile Herderja in Goetheja na našo notranjo vrednost, ravno tako se sedaj v svetovno nazarje vmešava nov element, ki ima svežo, originalno narodno filozofijo, katera na eni strani raste skromno, a na drugi strani samozavestno, toda povsod raste iz naše slovenske zemlje.

Rekel sem, da slovenski kmetovalec iz svoje grude ne dobiva samo zrno, nego tudi svojo pravičnost in modrost, a ta občutek kmečke moči se instinktivno izliva v politično organizacijo obnovljenih slovenskih držav. V zgodovini ni slučajev in tako tudi ni bil slučaj, da je plemenita Poljska vstala k novemu življenju in ko se je sovražnik še enkrat in sicer zadnjikrat vrgel na njo z vso strastjo in zlobo, bil baš kmet, ki je prevzel krmilo države, da s trdo roko, koja je poprej vodila plug, brani in očuva Poljsko. V zgodovini ni slučajev in tako tudi ni bil slučaj, da so se kmeti, ki je bolgarski narod po desetletjih tujega vladanja in po mnogih katastrofah hotel svoje življenje spraviti v harmonijo z bratskim sosedom in s tem zasigurati svoj trajen razvoj, bili ravno bolgarski kmetje oni, ki so prvi povzdignili bolgarsko politiko na višino takega zadatka. In tudi mi na Češkoslovaškem smo bili od vseh strani obdani z najrazličnejšimi socialnimi in ekonomskimi zmotami, in to ravno takrat, ko je bila potrebna silna stalnost, da ohranimo svojo obnovljeno državo pri življenju; pa zopet ni bil slučaj, da je bila kmečka stranka ona, ki je v sredini raznih kolebajočih smeri predstavljal stalnost in red, kar je postalo jedro naše državne politike. Ta dejstva niso slučajni, nego logično slede iz odgovora na vprašanje, kje so moralne sile slovenskih narodov? Bil bi greh omalovaževati vse ostale, ki so skupno z nami ustvarjali naše države, toda nesporno je, da so bili naši kmetje najvztrajnejša in najodpornostna sila državotvorne politike naših obnovljenih držav.

(Dalje sledi.)

Ata „Narod“ in kmečko gibanje.

Ata »Slov. Narod« so o kongresu slovenske agrarne mladine najpoprej molčali. Ali so se ga ustrašili, ali pa še niso imeli zbranih misli. Eno ali drugo bo vzrok prvotnemu molčanju. Pravo bo bržkone drugo: Misli še niso imeli zbranih. Toda so jih zbirali in zbrali tako, kakor je to lepo razvidno iz njihovega članka »Stanovski pokolj ali solidarizem« v številki od 10. t. m.

Resnici na ljubo bodi povedano, da smo se kar ustrašili že pri naslovu samem. »Pokolj«, »stanovski pokolj«. Saj mora vsakdo takoj videti, kako marširajo kmečke mase, nahujskane od kongresa slovenske agrarne mladine, »na pokolj«, in sicer da pomandraj prav vse nekmečke stanovne, a člankarja »Slov. Naroda« še posebej! Kar grozno je tako razmišljanje in človek si z vsemi štirimi želi priti čimprej izven nevarnosti »pokolja«.

Ampak ta prvotni strah smo kmalu razgnali. Ko smo se spomnili, da je v industrijski Češki kmet in agrarec Švehla celo ministrski predsednik in vendar še nikdar nismo slišali, da bi se radi tega bil izvršil tam kak »pokolj« nekmečkih stanov, smo se že precej umirili. Potem smo pogledali še na Poljsko, ki ima istotako znat-

nejšo industrijo in številno in duševno močnejše meščanstvo, kakor je ono v Jugoslaviji. Toda tudi v Poljski igrajo agrarci odločilno vlogo in vendar »pokolj« nekmetov ni bilo. To nas je še bolj umirilo. Toda sedaj smo se spomnili Bolgarije. Agrarec Stambolijski je nekaj let vodil državo. Tudi »Slov. Narod« in drugi slovenski nasprotniki »stanovskega pokolja« so takrat pisali cele slavospeve na bolgarske agrarce in sam ata so nekdo prinesel celo razgovor s Stambolijskim. Kar navdušeni so bili ata in drugi slovenački demokratarčki za delo, ki ga je pod Stambolijskim vršila v Bolgariji kmečka stranka. In nič niso poročali o »stanovskem pokolju« v Bolgariji, ker ga enostavno ni bilo! Pač pa je pozneje hotela nesrečna usoda, da so idejni somišljeniki »Slov. Naroda« tudi v Bolgariji prišli na površje — z nasiljem in pokoljem seveda —; od takrat je pač bilo čitati o pokolju v Bolgariji in to ne morebiti samo enkrat, nego skoraj da vsak dan, odkar je Cankov, idejni pristaš »Narodovega« člankarja, v Bolgariji na vladi!

No, in tako smo imeli dovoljno razloga na dejstvih samih, da se pomirimo in ne bojimo »stanovskega pokolja«, o katerem so ata te dni tako strašno sanjali. Vendar smo radi večje gotovosti o stvari razmišljali še naprej. Saj se človek lahko zmoti in če te tvoj bližnji opozori na tvojo zmotu, tedaj moraš ugovor resno položiti na tehtnico, da vidiš, kod hodiš. Po napačni ali po pravi poti! In smo si vzeli k sreči »Narodove« trditve, da je »zemljoradnik ekstrem«, nekaj neprilodnega in je le-ta ekstrem sposobna, da ubije in pokolje vse, kar ni zemljoradniški ekstrem; osobito pa ubije »industrijalizem«, »meščanstvo« in s tem seveda tudi »meščansko kulturo«. Taka je obtožba, ki smo se je seveda še bolj ustrašili, ker bi nam upravičeno prinesla smrtno obsodbo, če priče in dejstva potrdijo resničnost trditve ate »Naroda«.

In smo šli v sebe in smo prečitali program SKS, pa program Saveza zemljoradnika, pa program češke agrarne stranke, da najdemo, kje nam je po programu zaukazano »samoagrarizem« in borba za »samoagrarni značaj gospodarstva«. In takega ukaza nismo mogli najti nikjer. Pa smo prelistali še agrarni tisk in pogledali v vse svoje dosedanje delovanje, toda nikjer nismo mogli najti nič drugega, nego le to, da želimo podeželskemu ljudstvu v vsakem pogledu ravnopravnost z ostalim ljudstvom »industrijalnim« in »meščanskim«. To je prav vse, kar smo zahtevali. Da hočemo ubiti industrijo, to se je atku samo sanjalo, kar jim pa z ozirom na njihovo starost prav nič ne zamierimo. In tako dalje. Je pravzaprav škoda dragocenega časa in papirja, odgovarjati na take kolobocije, kakor jih piše »Slov. Narod«. Ali včasih je potrebno, ker bodo sicer drugod, ko čitajo takole staro in neumno rešeto, mislili, da smo v Sloveniji res sami ignoranti in osli doma.

Odprite meje za izvoz mladih svinj!

V celem obširnem Posavju, celjskem okolišu, Dolenjskem in drugih krajih Slovenije je črpalo kmetstvo prebivalstvo svoje življensko potrebne dohodke v veliki meri z vzrejo mladih praseta, katera je v starosti 10—12 tednov odprodajala.

Ta način svinjereje in produkcija izključno le mladih praseta temelji na okolnosti, da v teh krajih ne priraste niti za ljudi dovolj potrebnega živeža, vsled česar je daljša vzreja svinj ali pitanje za odprodajo izključeno. Vsa kmetovalec ali najemnik v teh krajih pa si skuša za dom potrebno zabelo pridelati doma. V ta namen vzreja svinjo par let, da mu nekajkrat vrže mladiče, katere skuša čimprej odprodati, svinjo pa obdrži za pitanje. Nešetim ubožnim družinam je bil izkupiček mladih pujskov edini dohodek za nabavo obleke, poravnava davka itd. Marsikateri družina je pa tudi dobesedno pristradala oni živeži, s katerim je vredila praseta in tako prišla do denarnega dohodka.

Običajno so se taki pujski, bodisi pred ali med vojno, vse do minule pomladi lahko spravili v denar po ceni, ki je odgovarjala stroškom vzreje in potrežbe. Komad dobro rejnih praseta v starosti 10—12 tednov je stal pred vojno 20—30 kron. V početku tekočega leta pa 2000—3000, kar je odgovarjalo valutnemu stanju pred vojno.

Danes pa se plačuje take mladiče po 600—800 K ter se jih niti ne more prodati, ker je izvoz svinj izpod 80 kilogr. težje zabranjen.

Da si zamoremo predstaviti vsaj delno gospodarski efekt take svinjereje in prodaje, oglejmo si stroške vzreje v kratkih glavnih obrisih:

Prase živi od mleka svoje matere (sesanja) največ 3—4 tedne. Od tega časa naprej ga je treba začeti krmiti z lahkejšo in močno hrano (mleko, kaša itd.). Najmanj, kar zamoremo računati za vzrejo praseta od 4. do 10. tedna je dnevno 2 l mleka ali 1 in pol kilogr. moka ali drugih snovi iste vrednote (početkom manj, pozneje več), kar stane dnevno 24 K, torej za 6 tednov 108 K. Dalje se mora izključno le za razvitje mladičev krmiti svinja od časa ubrejitve vse do 4. tedna po odstavitvi sesajočih pujskov, ko pride zopet v isto stanje (doseže ono težo), kot je bila ob času ubrejitve, kot je bila ob času ubrejitve, razume se, da mora imeti taka svinja za časa brejosti, zlasti pa pozneje ob dojenju mladičev, tečno hrano, katero zamoremo ceniti najmanj na 30 K dnevno. V 200 dnevih znaša to 6000 K. Razdelivši to vsoto na 8 praseta, kar znači v splošnem višinsko število odgojenih mladičev, znaša za vsakega pujska 750 K. Skupna hrana za vsakega 10. tednov starega mladiča znaša torej 1758 K gotovih izdatkov. K temu pride še potrežba svinje in praseta stela, hlev, kuhanje hrane, drva itd. Mogli bi zraven računati tudi del stroškov enoletne vzreje svinje-matere do njene dozoritve za pleme.

Ti stroški in delo so bili vsaj za silo kriti pri prodaji takih mladičev pč 2000 do 3000 K (različno po velikosti in teži). Tako je marsikateri svinjerejec svoje delo in lastno osebno pritriganje živeža, potom vzreje praseta spremenil v denar, katerega je zanesel v davkarijo in porabil za sto drugih nujnih potreb.

In danes! Poglejte si svinjske sejme v teh krajih! Tisoče komadov mladičev na ponudu, kupcev pa nobenih, niti po zgorajšnji ceni!

In posledice? Vsled pomanjkanja hrane se praseta ne more dalje vzrejati, prodati se ne more — prisiljeno po teh razmerah, se jih mora doma poklati!

Menim, da sicer zdravstveno tudi kmetovalcem take slaščice ne škodujejo, vendar pa v prehranjevalnem oziru zelo malo zaležejo. Blago se uniči, denarja za davke in vse ostale ogromne stroške in potrežbine pa ni od nikoder dobiti. Ni mi treba poudarjati, da je to za naše skupno gospodarsko stanje in še v večji meri za posameznike hud in nepopravljiv udarec, zlasti v sedanjih skrajno kritičnih gospodarskih razmerah, ko so nam vinogradi docela odpovali, pridelki polja pa bodo segnili od neznosne večne mokrote. (Bog zna, če naše ljube davčne oblasti kaj o tem premišlujejo?)

Dočim se proti elementarnemu uničenju naših polj in vinogradov ne moremo pomagati, je od pomoči v uničenju naše svinjske trgovine prav lahka:

Vlada, odpri meje oziroma dovoli carine prost izvoz tudi mladih svinj in to na korist državi in gospodarsko rešenje kmetovalcev — vzrejevalcev svinj!

Prejšnja — menda še »samoradikalna« vlada je letošnje pomladi zabranila vsak izvoz svinj izpod teže 80 kg, s čimer so bili udarjeni kmetovalci na korist židovskih velekapitalističnih in bančnih klabov. S tem je bila pokazala ta vlada svoje profikmetsko nagnjenje ter globoko gospodarsko nepoznanje in nesposobnost.

Od sedanje vlade, v kateri so zastopani štirje ministri Slovenci in zlasti tudi tozadevno poklicni minister kmetijstva, Slovenec g. dr. Kulovec, kateremu so naše skrajno slabe gospodarske razmere znane — ali vsaj bi morale biti — oziroma so mu pri agitaciji pred volitvami vidno bile znane, — pričakujemo, da bo pokazala tudi dejanski toliko smisla in umevanja za potrebe slovenskih kmetovalcev, da to špekulacijsko ukrenitev bivše vlade razveljavi ter ta gospodarski udarec in madež odstrani in neudoma izda dovoljenje svobodnega izvoza vsakovrstnih svinj iz države brez omejitve.

Ivo Urek.

(Pripomba uredništva: K zgornjemu članku opozarjamo na dejstvo, da v času, ko so slovenskega kmeta zastopali v Beogradu naši poslanci-kmetje, ki so bili v vladi udeleženi s samo enim članom, takrat ni bilo treba apelov v javnost iz vrst kmetovalcev o njih potrebah. Naši poslanci-kmetje so sami najbolje vedeli, kje kmeta čelvelj žili in so brez odlašanja posvetili vse sile in boju za svobodno kretanje in trgovino našega kmeta. Vse tedaj obstoječe zabrane kmetu: izvoz živine, svinj, konj, vina, sadja itd., kar so prejšnje »modre« vlade, med njimi tudi klerikalna, s svojim tužnim ministrom za kmetstvo Roškarjem, dopri-

nesle, so naši poslanci-kmetje po krepkem boju v vladi v nekaj dneh odstranili in naredili kmeta svobodnega. Sedaj pa, ko imamo Slovenci štiri ministre, klerikalne doktorje in profesorje, pa o razumevanju kmetijskih potreb in delovanju za naše kmetijsko ljudstvo, o katerem so imeli ti gospodeki polna usta ob volitvah, danes ni najmanjšega sledu! Zapomnite si to dobro, tovariši kmetovalci in povejte svojim sosedom od hiše do hiše, kajti prišel bo čas, ko pridejo zopet ti farizeji med vas z lažmi, obljubami in hinavstvom.)

Kmetijska tiskovna zadruga.

Storili smo korak naprej. Ustanovili smo kmetijsko tiskovno zadrugo v Ljubljani. Ustanovitev zadruge nam je narekovala potreba, da izpolnimo v našem delovanju veliko vrzel, ki je nastala vsled pomanjkanja dobrih in cenčnih kmetijskih knjig in spisov. Zavedamo se, da je dobra knjiga in časopis delnica in smo zato prepričani, da smo storili z ustanovitvijo tiskovne zadruge potrebno in koristno delo, ki bo rodilo obile sadove.

Namen kmetijske tiskovne zadruge je zalagati in izdajati za svoje člane dobre in cenene kmetijsko-leposlovne, strokovne in politične knjige, spise in časopise, ki so potrebni za kulturno, gospodarsko in politično osamosvojitve kmetijskega ljudstva in podeželavov vobče.

Prva knjiga, ki jo je zadruga izdala, je Kmetijski koledar, o katerem smo že poročali.

Sredstva zadruge so deleži, ki jih vplačujejo člani, in sicer jih lahko vplača, kolikor jih kdo hoče. Čim več jih vplača, tem boljše, ker zadruga potrebuje sredstev. In čim več sredstev bo imela, tem boljše bo vršila svojo nalogo.

Delež znaša Din 50.—, ki se bo obrestoval, kakor se obrestujejo hranilne vloge v posojilnicah in ki ostane last člana, tako da ga dobi ta nazaj, če izstopi iz zadruge. Jamstvo članov je omejeno. Vsak član jamči za petkratni znesek deleža. Kdor hoče postati član, podpiše pristopno izjavo in vplača vsaj en delež. O članstvu dobi potrdilo (člansko knjižico).

Upravo, ki obstoji iz načelstva, nadzorstva in običnega zbora, tvorijo člani sami, kakor pri vseh združenjih. Sedanje prvo načelstvo je sestavljeno: načelnik dr. Riko Fuks, predsednik Zveze kmetijskih fantov in deklet, podnačelnik Ivan Albrecht, urednik »Grude« in pisatelj, tajnik Milan Mravljec, tajnik SKS, blaginjak Fran Trček, ravnatelj Zveze slovenskih zadržug, gospodar Miloš Stibler, združni nadzornik. Nadzorstvo pa: Anton Lušin, posestnik in trgovec, Ivan Marinko, podravnatelj Ekonoma, dr. Metod Dolenc, vseučiliški profesor.

Da bo mogla zadruga uspešno razviti svoje delovanje, pošlje te dni nabiralne pole za člane, pozneje pa za poverjenike, ki bodo v svojem kraju nabirali naročnike za knjige in spise.

Tovariši, Kmetijska tiskovna zadruga je vaša življenska potreba, zato je dolžnost vsakega, da pristopi kot član.

Naslov je: Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani, Janez Trdinova ulica št. 8.

Kmetijska šola v Št. Jurju ob južni želez.

Na državni kmetijski šoli v Št. Jurju ob južni železnici se prične 11-mesečni tečaj 1924-25 začetkom novembra in bo trajal do 30. septembra 1925.

Učenci so oskrbljeni na zavodu s stanovanjem in hrano, pa tudi perilo se jim čisti. Oskrbnina bude znašala 75—120 Din. Sinovi manj premožnih kmetov, ki se izkažejo, da so potrebni in se zavežejo, da ostanejo na svoji domačiji zvesti kmetijskemu stanu, dobijo lahko tudi polozioroma popolna prosta mesta.

Sprejmejo se kmečki sinovi, ki so že 16 let stari, z dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo in so telesno zdravi.

Lastnoročno pisane prošnje naj se pošljejo najkasneje do 10. oktobra podpisane ravnateljstvu. Prošnje morajo biti kolkovane s kolkom za 5 Din, za rešitev je priložiti kolk za 20 Din. Priložiti se morajo sledeče listine:

1. Krstni list;
2. domovnica;
3. zadnje šolska spričevalo;
4. zdravniško spričevalo;
5. npravstveno spričevalo;
6. reverz starišev ali varuha, s katerim se zavežejo redno plačevati vse

narasle stroške ter poravnati škodo, ki jo povzroči gojenec na šolskem imetju in

7. tisti, ki želi prosto ali polprosto mesto, ubožno spričevalo.

Oskrbnina se plačuje vnaprej.

Porote.

Celje. Dne 2. t. m. je bil pred poroto Jožef Seničar, obtožen uboja. 16. maja so v Orehovem pili zidarji pri posestniku Koletiju. V družbi sta bila tudi oče Jožef in sin Ivan Seničar. Zvečer gredo domov čez sosedno dvorišče Ivana Perca. Tu pride do pretepa, tekom katerega je nekdo Ivana Perca tako udaril, da je kmalu nastopila smrt. Obtožen je oče Jožef Seničar, toda sin Ivan je prevzel krivdo na sebe. Obtožnica sinovo krivdo izključuje. Oče dejanje odločno taji. Priče do dokazale, da je sinova krivda popolnoma izključena, a očeta so obremenjevale. Oče Jožef je dobil 5 let težke ječe.

Novo mesto. Dne 17. junija je bil Rajhenburgu na Savi na kranjski strani ustreljen brodnik Anton Flis. Sum je padel na brata Jožeta, ki je večkrat grozil, da bo Antona ubil in ga je enkrat tudi že napadel s sekuro. Jože Flis je spozčetkoma tajil, končno pa dejanje priznal. Izjavil je, da ga je brat sovražil in vedno tožil oblastem. Ravno na dan umora so zopet bili orožniki pri Jožetu in iskali neke železnine, ki so izginile na železnici. Obtoženec je bil obsojen na 5 mesecev strogega zopora in mora ženi umorjenega brata plačati odškodnino.

Razne politične vesti.

ZE ZOPET ODPUSTEK.

»Slovenec« javlja, da se je vlada pogodila z Bleerovo skupino za izplačilo nadaljnjih obrokov takozvanega Bleerovega posojila. In poudarja »Slovenec« pri tej priliki tudi veliko koristnost tega koraka. Tigri so nam s tem dali priznanje in nov odpustek. Ko smo mi bili na vladi in smo glasovali za Bleerovo posojilo ter dosegli v zvezi s tem vzkonjenje železnice Kočevje—Stari trg—Brod-Moravice in železnice Št. Janž—Sevnica, takrat so nas tigri »ferdamali« in nas slikali kot največje škodljivce slovenskega kmeta. Sedaj pa z obema rokama grabijo isto posojilo! Bomo videli, kam ga bodo spravili! Kmet gotovo ne bo dobil ničesar. Prvo treba povišati plače duhovnikom in nagrade katehetom za naprej in za nazaj. Prvi odpustek smo dobili za vojaški zakon, drugega za Bleerovo posojilo. A tigri so zaslužili za svojo imenitno politiko novo ime: Odpustkarji!

Dopisi.

ŠTAJERSKO.

Selnica ob Dravi. Občinske volitve so se vršile pri nas brez vsake agitacije od naše strani. Na ta način se dogodilo, da so se nekateri naši pristaši podpisali na klerikalno listo. Sele na pritisk nekaterih naših pristahev se je sestavila naša lista, katera pa je brez vsake agitacije prodrla. Klerikalci so dobili pri volitvi manj glasov, nego so imeli na listi podpisov. Za župana je bil izvoljen odlični naš pristaša tov. Martin Hernah, svetovalec pa tov. Volmajer Hinko, Zunko Josip in Volmajer Franc, tudi naši odlični pristaši.

Maribor. V četrtek so prispeli na poti v Ljubljano na I. kongres slovenske agrarne omladine s praškimi brzovlakom češki, poljski in bolgarski delegati v Maribor, kjer se jim je pripravil bratsko priščeren sprejem. Iz Ljubljane jim je prišel nasproti tov. posl. Pucelj v spremstvu urednika »Venkova«, zastopnika Češkoslovaške agrarne omladine inž. Černoheškega in zastopnika bolgarske omladine Zaharjeva. Goste je na postaji že pričakovala številna množica občinstva iz Maribora in okolice. Sprejema so se udeležili zastopniki krajevnih organizacij Šmarjeta, Sv. Peter, Selnica ob Dravi, Pesnica i. dr. Lepo vreme po dolgotrajnem slabem vremenu ni zmotilo naših vrlih tovarišev, da bi se ne odtrgali od dela in udeležili sprejema. Komaj se je vlak po skoraj polurni zamudi pokazal, ga je sprejela množica z burnimi ovacijami; godba pa jim je zaigrala v pozdrav »Hej Slovani«. Med spontanim pozdravljanjem občinstva je sprejel poslanec Pucelj goste in jih spremljal na peron, kjer jih je predstavil mestnemu županu, zastopnikom drugih oblasti in prosvetnih društev in korporacij. Prvi je pozdravil mestni župan g.

Grčar, ki je pozdravil goste v imenu mariborskega prebivalstva ter v krasnem govoru povdarjal važnost kmetijstva in poslanstvo kmetijske omladine. Za njim je pozdravil v zastopstvu velikega župana inž. Zidanšek, za SKS predsednik okrožnega odbora tov. Lipovšek, za češkojugoslovansko ligo in Sokola dr. Pivko, za češki klub v češkem jeziku g. Bureš, nato pa je v imenu Jugoslovanske Matice govoril g. prof. Ribarič (v srbohrvaščini), ki je v daljšem ognjevitem govoru posebno pozdravil Bolgare Stambolijškega in da je naša naloga, da delujemo na to, da se čimprej združimo vsi Jugoslovani Bolgari, Slovenci in Srbohrvati. Prosil je nadalje goste, naj se, kadar pridejo na Bled, ozrejo na grebene naših gora in ne pozabijo da biva za temi gorami 600.000 najboljših Jugoslovancev, ki čakajo odločitve izpod tujčevega jarma. Za njim je pozdravil v imenu org. jug. nacionalistov prof. Kenda in nato še tov. Pucelj, kateri je povdarjal da pridejo kot dragi slovanski gostje v svojo hišo. Posebno je ganilo občinstvo, ko je tov. Pucelj poljubil ministra Obova kot mučenika za kmetstvo idejo. V imenu Čehoslovakov je govoril zastopnik zveze čl. zadržug in v imenu Poljakov g. Platner, ki je koncem govora nazdravil našemu kralju Aleksandru, nakar je godba zaigrala »Bože pravde«. Gostom se jo postreglo s pristnim štajerskim vinom in skromnim prigrizkom na treh mizah, po stari jugoslovanski navadi. Na žalost ni bilo več mnogo časa, ker so morali gostje vstopiti in nadaljevati pot v Ljubljano. Občinstvo jih je spremljalo s mahanjem, ko se je vlak že umaknil očem. Upamo, da niso prejeli gostje slabega vtisa pri vstopu v Jugoslavijo.

Mariborski drobiž. Restavracijo v Narodnem domu je prevzel vrli naš narodni bojevnik, znan iz koroških bojev g. Andrej Oset, doma iz Št. Jurja ob južni železnici. Opozarjamo na današnji inšertat. — Mariborska industrijsko-obrtna izložba je imela dne 4. t. m. zaključni večer z večjimi slavnostmi. — Z motornega kolosa je padel dne 4. t. m. zvečer znani kolesar g. Ermin Ellinger, trgovec z usnjem in član češkega kluba, ko se je vadij za dirko kolesarjev in motociklistov, ki se vrši v nedeljo na Tenzu. — S strehe je padel na Vojašniškem trgu št. 7 petletni fantek. Poškodoval se je tako hudo, da ni upanja, da bi okrevjal. — Lista viteza žalostne postave se krči. Gg. Laščak in Fritz sta svoje podpise na listi »Neodvisne gospodarske stranke« preklecala. — Tat v cerkvi. Neznani umozvič se je pustil v noči od četrtka na petek zapreti v Magdalensko cerkev, pokradel z oltarjev prte, v zakristiji pa mašne albe in s plenom zjutraj izginil.

Razno.

V Radomljah se vrši v nedeljo 14. t. m. ob 9. uri sestanek okr. odbora za brdski in kamniški okraj in sicer pri tov. Nastranu.

Srednja kmetijska šola v Mariboru otvori letos svoj I., II. in III. letnik. Šola je triletna; četrto leto je določeno za praktično izpopolnitev. Vsi učenci so eksternisti in se tedaj morajo vzdrževati izven zavoda na lastne stroške. Pogoji za sprejem so: a) starost vsaj 15 let in ne nad 19 let, vendar morejo vstopiti tudi 14-letni, ako so telesno dovolj razviti, kar ugotovi šolski zdravnik; b) dovršena nižja gimnazija, realka oziroma popolna (4-razredna) meščanska šola z vsaj dobrim uspehom, vendar pa slab red iz kakega tujega jezika ne ovira sprejema. Absolventi samo 3-letnih meščanskih ter dveletnih kmetijskih šol morajo polagati ob vstopu sprejemni izpit iz slovenščine (ali srbohrvaščine), matematike, geometrije, fizike in zemljepisja v obsegu, ki je razviden iz posebnega programa (dobi se pri direkciji za I Din); c) absolventi 6. razreda gimnazije, oziroma realke lahko izjemoma vstopijo takoj v II. letnik pod pogojem, da položijo izpit čez I. letnik; d) dobro vedenje; e) državljanstvo SHS; e) telesno in duševno zdravje. Šolsko leto za II. in III. letnik začne 1. oktobra, za I. letnik (novince) pa izjemoma 15. oktobra t. l. Prošnje za sprejem v I. letnik je kolkovati s 25 dinarji in poslati najdalje do 1. oktobra t. l. direkciji drž. srednje kmetijske šole v Mariboru s sledečimi prilogami: 1. krstni list, 2. domovnica, 3. zadnje šolsko spričevalo, 4. spričevalo o npravnosti. Obvestilo o rešitvi prošnje se dostavi po pošti vsakemu prosilcu.

Sokol Ig priredi v nedeljo, 14. t. m. pešizlet v Zelimlje, kjer bo javni nastop. Udeležba obvezna za vse članstvo.

»Gruda« je izšla o priliki slovenskega agrarnega kongresa na 96 straneh. Vsebinska je tako mnogovrstna, da bo gotovo vsak čitatelj našel kak sestavek, ki ga bo zanimal. Poleg zanimivih leposlovnih in poučnih spisov ima trojnata številka tudi slike kmetijskih voditeljev vseh slovenskih narodov. Ker so žrtve za list velike in ker »Gruda« dosledno vstraja pri svojih obljubah, naj tudi naročniki pošteno vrše svojo dolžnost. Zato opozarjamo vse one, ki so zaostali z naročnino, naj jo takoj poravnajo, ker bi sicer uprava morala ustaviti nadaljnjo pošiljanje lista!

»Kmetijski koledar« za 1925 najde pri vsakomur polno pohvale in priznanja radi bogate vsebine in zelo okusne oblike. Dobiva se pri »Kmetijski tiskovni zadrugi« v Ljubljani, Janez Trdinova ulica št. 8 (pisarna Zveze slovenskih zadržug). Trdo vezan stane 15 Din, mehko vezan pa 10 Din. Samo razprave obsegajo nad 200 strani. Že iz tega se more sklepati, da je ta koledar izredno poceni.

Pri občinskih volitvah v Kočevju zadnjo nedeljo so zmagali Slovenci.

»Društvo kmetijskih strokovnjakov za Slovenijo« je imelo dne 16. avgusta t. l. svojo glavno skupščino v prostorih drž. vrtnarske in sadjarske šole v Mariboru. Skupščina je bila relativno številno obiskana; izostali so le člani iz bivše Kranjske, ki pa so bili vsi službeno zadržani ali pa so svojo odsotnost drugače opravičili. Potek skupščine je bil živahen, toda stvarjen, dnevi red zato uspešno izčrpan. Med drugim se je razpravljalo važno vprašanje o reviziji zakona in uredbe o razvrstitvi drž. uradnikov. Izvoljen je bil tročlanski odbor, ki ima zbrati odnosne predloge ter jih predložiti revizijskemu odboru pri ministrstvu pravde ter ministrstvu kmetijstva in vod. Elaborat je bil medtem že odposlan in je upati, da bo krivica, ki je zadela marsikaterega tovariša povodom prevedbe, tako popravljena. Pretresano je bilo dalje vprašanje napredka v naši živinoreji v zvezi z raznimi predlogi. Vsak član društva nastojaj, da se dvigne umna živinoreja pri nas kar najbolj mogoče; posebno gg. okrajni ekonomski in drugi funkcionarji naj bi storili v tem oziru vse, kar je mogoče. Pokažimo z dejanji, da smo koo veliki nalogi! Poročilu dosedanjega društvenega odbora je posneti naslednje: Izza zadnje skupščine je pobrala nemila smrt društvu vnetega dolgoletnega člana in občepoštopovanega tovariša Ivana Belleta. Po vzvišenih besedah poročevalca v spomin imenovanemu so se dvignili zborovalci v znak pietete ter mu zaklicali trikrat »Slava! Društvo šteje 50 plačujočih članov. Ker so bila temeljem sklepa lanskoletne skupščine spreminjena pravila in toliko, da zamorejo biti odslej izvršujoči člani vsi oni, ki so dovršili kakšno kmetijsko šolo in ki so nameščeni kot uradniki v javni ali privatni službi kmetijske stroke, se upa in želi, da bi se straili v društvu vsi mnogostevilni, se ne organizirani tovariši-strokovnjaki. Dosedanje delovanje društva je ustrezalo potrebam z ozirom na jakost društva; ovire, ki so se pojavljale s spremembo službenega sedeža društvenega načelnika itd., so bile premagane. Za naprej se pričakuje poživljenje društva in pointenzivljenje njegovega delovanja — končno v korist vsakega člana te gotovo prevadne stanovske organizacije. Stanovska zavest, deljena s kolegialnostjo in altruizmom, bodi pri tem izhodišče tega delovanja. Za prihodnja tri leta so bili izvoljeni v ožji društveni odbor: za načelnika g. A. Žmave, direktor vinarske šole v Mariboru; za podnačelnika g. ing. agr. J. Zidanšek, oblastni kmetijski referent v Mariboru; za poslovodjo - blagajnika g. J. Sottler, ekonom-računovodja vinarske šole v Mariboru. V širši odbor pa gg. J. Zabavnik, A. Seg, J. Priol, J. Blažević, inž. Petkovšek in inž. Mohorčič. Pregledovalca računov sta gg. V. Rohrman in F. Trampuž. Dosedanjemu odboru je bil podeljen absolutorij. Letna članarina znaša od 1. januarja 1925 dalje Din 25. Za tekoče leto ostane članarina nespremenjena, t. j. Din 12 + 1, tedaj Din 13 letno. Vsi gg. tovariši, ki so s plačilom članarine še v zaostanku, se naprošajo, da jo čimprej nakažejo. Sedež društva je sedaj Maribor, vinarska šola; tja naj se naslovljajo vsi dopisi in pošilja denar, v kolikor se ne plača s položnico na društveni konto šte. 12.322 pri ček. zavodu v Ljubljani.

Kaj mislijo boljševiki napraviti s kmetom? Na komunističnem kongresu v Moskvi je imel letos spomladni znani komunistični vodja Buharin govor, kjer je rekel med drugim: »Moramo ostro naglasiti, da smo v poljedelstvu načelni zagovorniki velpo-

sestva! Ali sedaj je nastopil drugi čas. Mi (komunisti) potrebujemo sedaj zaveznike, toda da jih dobimo, moramo na škodo veleposestva sprovesti celo parcelacijo zemlje, samo da dobimo zaveznike. V tem leži vsa naša orientacija in iz tega izvira vse naše ostalo delovanje.« — »Da pridobimo zemljaradnike zase, jim moramo nekaj dati, a to, kar jim damo, se bo razlikovalo v posameznih državah po njihovi sestavi in po veljavi kmetstva v teh državah. — Te, da se jasno izrazimo, izdatke za revolucionarni razvoj, bomo mi kmetom takoj odvzeli, kakor hitro bodo dani pogoji za diktaturo proletariata.«

Za zagreški sokolski zlet je dovolila Davidovič - Koroščeva vlada 100 tisoč dinarjev podpore.

Gledališču v Mariboru je dovolila vlada 500.000 Din podpore, onemu v Zagrebu pa 1,500.000 dinarjev.

L. Lipovec: »Spodobni ljudje«. I. Cisto rodoljublje, enodejanka. Splošna knjižnica št. 30. V Ljubljani 1924. Založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Str. 36. Cena broš. Din 6.—. — Pod skupnim naslovom »Spodobni ljudje« izide v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani v okviru agilne »Splošne knjižnice« ciklus petero enodejank. Avtor L. Lipovec (psevdonim, za katerim se skriva znana slovenska književniška osebnost) imenuje te enodejanke komedije. Vsa ciklus »Spodobni ljudje« je idejno enotna skupina četvero komedij-enodejank, ki se vrše pred svetovno vojno, in enodejanske epiloga, v katerem nastopajo osebe iz prejšnjih komedij po svetovni vojni. — Iz praktičnih razlogov in ker je vsaka teh petero enodejank zase zaključena enota, ki se lahko tudi samostojno vprizori, je založba uredila izdanje tega ciklusa tako, da izide pod skupnim naslovom »Spodobni ljudje« vsaka teh petero enodejank v posebnem zvezku s svojim lastnim podnaslovom, in sicer v nastopni vrsti: I. Cisto rodoljublje, II. Roka roko..., III. Ziveti!, IV. Iskrena ljubezen, in epilog. Prekvašeni svet v tekočih zvezkih »Splošne knjižnice« št. 30 do 34. Vseh petero zvezkov bo vezanih v skupno knjigo, a broširana se bo dobivala vsaka enodejanka posebej. — Prva teh komedij-enodejank »Cisto rodoljublje« je pravkar izšla kot 90. zvezek »Splošne knjižnice«. Enodejanka je drastična slika naših predvojnih političnih in socialnih razmer, ki v mnogem obstojajo še danes. Pozna se pisatelju, da je natančno in podrobno opazoval naše življenje, zato je satira, izražena v pristni, domači govorici, nepriljena in dobro zadeta. Priprani smo, da bo ta enodejanka, kakor tudi ostale štiri tega ciklusa zelo dobrodošla našim odrom. Saj ti odri, posebno na deželi, toliko pogrešajo živirnih krajših igrokazov iz domačega življenja, ki ne povzročajo posebnih težav ne glede inscenacije ne glede oseb. Kakor žujemo, bo te enodejanke uprizorilo v letošnji sezoni tudi Narodno gledališče v Ljubljani. Neznatna cena borih Din 6.— za knjižico bo omogočila vsakomur nabavo potrebnih izvodov. Omenjamo še, da avtorjeve pravice, posebno glede dovolitve vsakršnega uprizarjanja zastopa založništvo »Zvezne knjigarn« v Ljubljani.

Gospodarstvo.

ZAKAJ KMETIJA NE NESE?

III.

V prejšnjih člankih pod gornjim poglavjem smo ugotovili nekatere vzroke, zakaj naša kmetija ne donša tistih dohodkov, kakor bi jih morala z ozirom na trud, ki ga žrtvuje kmetovalec zanjo. Rekli smo, da je temu vzrok pomanjkanje kredita oziroma njegova slaba organizacija in pa industrijska odnosno protikmetijska gospodarska politika naših vlad.

Nista pa to edina vzroka. Nadaljni zelo važen vzrok nizke donosnosti naše kmetije je slaba oziroma za kmeta škodljiva organizacija kmetijske trgovine, t. j. vnovčevanja kmetijskih pridelkov in nabavljanje potrebščin.

Danes, v dobi zelo razvite delitve dela in denarnega gospodarstva kmet ne pridelava samo tega in toliko, kar in kolikor potrebuje za dom, temveč prideluje to, za kar so razmere najbolj ugodne (vino, živino, les, žito itd.). Ker potrebuje mnogo reči, ki jih ne pridelava sam, zato mora prvih pridelati toliko več, da jih nekaj lahko proda in za izkupiček kupi, kar potrebuje, pa ne pridelava, kakor stroje, obleko, umetna gnojila, kavo itd.

In to izmenjavanje je trgovina, ki se ne vrši v naturi, t. j. blago za blago, temveč blago za denar in obratno.

Pri tej izmenjavi je kmet navadno najbolj oškodovan, kajti svoje pridelke proda navadno mnogo pod resnično ceno, potrebščine pa mora plačati nad ceno. Zakaj? Zato ker prvič ni izvežban trgovec v trgovini, da bi znal dobro trgovati in preceniti kakovost kupljenih reči, ker drugič nima časa in prilike, da bi zasledoval cene na svetovnem trgu, da bi mogel vedno vedeti, koliko ena ali druga reč stane, in tretjič, ker ni organiziran, da bi se mogel posluževati prednosti, ki jih nudi trgovina na debelo in iz prve roke.

Ker kupuje in prodaja le od časa do časa in v malih množinah, je navezan na male prekupe in na ceno, ki jo ti določajo. Ta cena malih prekupecev, s katerimi kmet kupčuje, pa je za kmeta najbolj neugodna. Zakaj? Zato, ker gre

blago skozi mnogo rok, predno pride na mesto uporabe, in v vsaki teh rok nekaj ostane. Tako govec ter ga za večji ali manjši dobiček proda manjšemu trgovcu, ta zopet še manjšemu in šele od tega kupi kmet. In obratno. Od kmeta kupuje jajca branjevka, ta jih proda velikemu trgovcu, ta pa zopet drugi branjevki, ki jih prodaja na trgu mestni gospodinjini.

Vsi ti večji ali manjši prekupci ne delajo za to, da bi spravili blago na mesto uporabe, kar bi moral biti pravi namen trgovine, temveč prekupčujejo radi tega, da pri tem zaslužijo, zaslužijo na ta način, da dražje prodajo kakor kupijo.

Tako nastane draženje blaga, ki povzroča, da mora kmet do polovice cenejše prodajati svoje pridelke kakor pa stanejo ti na trgu in plačati za tovarniške izdelke mnogo več kakor je njih tovarniška cena.

Ker ti prekupci blaga nič ne izboljšajo, temveč ga samo podražijo in spravijo razliko med prvotno in končno ceno sami v obliki »zaslužka«, pravilno: kmetu ukradenega dobička, zato v resnici kmet preživlja vse te številne prekuppe ali z drugimi besedami: kmet ne dela za sebe, ampak za prekuppe, oziroma verižnike.

To je veliko zlo za našega kmeta in je treba zato to zlo odstraniti. Kako? Prav lahko. Kmet se mora organizirati, t. j. organizirati mora nakup in prodajo na ta način, da bo trgovač s prvo roko, kakor pravimo, in tako odstrani vse te številne prekuppe, da ne bodo mogli zlorabljati njegove nevednosti in delati dobičke na njegovo škodo.

Kako se naj organizira? Najprikladnejša oblika, ki pa je že precej upeljana in dobro preizkušena, so gospodarske zadruge.

Potom zadruge, v kateri so združeni vsi kmetje enega kraja, ti lahko prodajajo svoja pridelka naravnost konsumantom (uporabljajcem, meščanom) in nakupujejo potrebščine naravnost od tovarne.

S tem, da kupujejo potom svojih zadrug, pa ne odstranijo samo dražilec blaga — prekuppev —, ampak imajo tudi vse prednosti trgovine na debelo. V trgovini na debelo se lahko znatno upliva na cene, kajti tovarna da mnogo ceneje onemu, ki kupi veliko. Dalje se na ta način prihrani mnogo na stroških. Končno se pridelke lahko nekoliko pridržijo, če je cena nizka, da ta poraste, kajti znano je pravilo, da cene rastejo, če manjka blaga in zopet padejo, če je blaga dovolj. Videli smo, kako je cena pšenice poskočila julija skoraj za 6 kron. Zakaj? Zato, ker so veletrgovci, največ Judje, pokupili vso žetev in jo zaprli v skladišča. Ker kar naenkrat ni bilo nič blaga na trgu, povpraševanje pa veliko, so cene v enem tednu za eno tretjino poskočile in židje so »zaslužili« masne milijone.

Zato, kmetje, trgujte samo potom svojih zadrug, pa bo kmalu ponehalo verižništvo s trudom vaših rok!

NEPOVOLJNA VINSKA LETINA. — ZBOLJSANJE MOŠTA.

Ze dolgo ni vladalo v vseh krogih tako zanimanje in ugibanje glede bodoče vinske letine, kot ravno letos. Je pa tudi vedno tako ogabno vreme, da mora vsakdo sklepati na nezadostno dozorev grozdja, osobito v bolj mrzlih krajih.

Sedaj moremo pač že z gotovostjo trditi, da bo letošnja vinska letina ne samo v kvantitativnem, marveč tudi v kvalitativnem oziru, z malimi izjemami, v splošnem zaostala za lansko. V kvalitativnem oziru bi se še popravilo, ako bi nastopilo in trajalo ta in prihodnji mesec lepo, suho vreme, kar pa, kakor kaže, nikakor ne obeta. Če bo pa trajalo deževno vreme, bo pričelo grozde že gniti, kar bo kvaliteto še bolj poslabšalo in množino reduciralo.

Vsled teh okoliščin lahko računamo letos v Sloveniji na dve tretjini lanskega pridelka. Več ali manj enaki neugodni izgledi so tudi v drugih vinorodnih krajih naše države. Zato pa tako skakanje v cenah in splošno nakupovanje lanskih še preostalih zalog.

Poleg preobila dežja sta največje zlo prizadela vehementno nastopivša peronospora in grozdna plesnoba meseca julija. Ponekod pa tudi razne hude nevihte s točo. Ker daje nedozorelo grozde kislja, šibka in nestanovitna vina, bo torej umestno in potrebno, da se grozde pusti na trti kolikor mogoče dolgo, dokler vremenske razmere dopustijo, kajti v zadnjih dneh dozorev pridobiva grozde ob lepem solnčnem vremenu vsak dan na sladkosti. To je naravno izboljšanje.

Umnokletarsko izboljšanje se pa vrši s posebnim dodatkom čistega kri-

stalnega ali sladkorja v kockah (ne pa saharina, trsnega rjavega sladkorja, melase itd.) koj ob trgatvi med kipenjem. Ze z dodatkom 2 kg na 100 litrov mošta se doseže precejšen uspeh; z dodatkom 3 do 5 kg se pa mošt oziroma vino že znatno izboljša, ker vsak kilogram pokipelega sladkorja da 0.64% alkohola, torej 3 kg skoro 2% alkohola.

Vina iz pravilno sladkorjenih moštov postanejo močnejša in popolnejša, t. j. bolj ubrana ali harmonična, se rajši čistijo in izgubijo na kislini in surovini. Glavno je, da dodani sladkor popolnoma pokipi, kar se z gotovostjo doseže le, če se sladkor primeša moštu med burnim kipenjem, ko je tudi še primerno gorak. V mrzlih ali že popolnoma prekipelih moštih se sladkor počasi razkrajja in nepopolno pokipi, kar ovira normalno čiščenje ter spomladi ali poleti se tako vino z nepokipelim sladkorjem še lahko spridi.

Vse tu omenjeno velja tudi za eventualno sladkanje ali izboljšanje sadnega mošta. Tako manipulacija se ne smatra za pančanje, marveč znači tako postopanje tudi po vinskem zakonu kot napredek v umnem kletarstvu, kajti doda se moštu le naravni nadomestek. Zato se je v ta namen že vse potrebno uradno ukrenilo, da se dobavi letos za izboljšanje vinskega mošta več vagonov sladkorja po znižani ceni v svrhu oddaje med najbolj prizadete vinorodne kraje v Sloveniji. Želeti bi bilo, da bi država iz splošno gospodarskih ozirov temu prizadevanju po možnosti ugodila, da vinska kupčija zbog slabe kvalitete ne zaostane, kajti čim boljše je vino, tem več in tem hitreje ter ugodneje se ga proda, dočim bi se morala slaba kvaliteta (kislica) večinoma doma konsumirati.

Sedanje kritično vinogradno stanje je toli razpito vinsko krizo že rešilo. Vina je namreč sedaj tudi pri vinskih trgovcih že prav malo in cena je poskočila pri vseh producentih za 3 do 5 Din pri litru v primeri s cenami meseca maja in junija. Tako se bodo do prihodnje trgatve vse, tudi producentove kleti izpraznile. — F. Gombač.

SLABA VINSKA LETINA.

Stalno slabo vreme je skorajda že izključil vsako upanje, da bi se mogli vinogradi še popraviti. Pridelka bo razmeroma malo in kar bo, ne bo najboljše kakovosti. To je za naše vinogradnike vsekakor nov hud udarec. Vinogradniki, ki nimajo nikakih starih zalog, bodo najbolj prizadeti. Oni, pa, ki imajo v kletih še vina iz prejšnjih let, bodo si malo pomagali s tem, ker cene starih pridelkov rastejo. Tako poročila prihajajo iz vseh delov države, a te dni smo čitali nekaj podobnega tudi za Avstrijo in sicer v nekem graškem listu. Tam poroča vinogradnik iz nekega nemškoštajerskega kraja, da stane dobro lansko vino v kleti brez davka že 14.000 kron, t. j. približno 15 dinarjev liter! Naši vinogradniki, ki še imajo stare zaloge, naj se s prodajo ne prenegljujejo!

USTANOVITEV OKRAJNE DREVESNICE ZA POLITIČNI OKRAJ RADOVLJICA.

V Radovljici se je dne 25. julija t. l. konstituiral »Sadjarski odbor obeh okrajnih blagajin političnega okraja Radovljica«. Odbor sestoji iz pet članov-odbornikov iz obeh sodnih okrajev Radovljica in Kranjska gora s pet odborniki-namestniki, kateri so vsi vneti sadjerejci. Odborove tajniške posle je prevzel okrajni ekonom, a blagajniške okrajni šolski nadzornik.

Odbor osnavlja že letošnje leto okrajno drevnico na zemljišču posestnika Jak. Pogačnika v Mošnjah. Drevnica je proračunjena na letni obrat štiri tisoč visokodebelnih dreves. Vodstvo drevničarskega obrata je prevzel g. nadiučitelj Štupica iz Mošnj.

V strokovnem oziru so za drevnico dani vsi poglobitveni pogoji, kar je ugotovila posebna strokovna Komisija pod predsedstvom g. višjega sadjarskega nadzornika Humeka z ogledom na licu mesta dne 14. maja t. l. Tudi z gnotne strani je podjetje osigurano, in sicer s sredstvi iz okrajnih blagajin sodnih okrajev Radovljica in Kranjska gora ter s prispevki od Kmetijskega oddelka v Ljubljani.

Toda preden se drevnica z gnotne strani popolnoma osamosvoji, bo neobhodno potrebovala še novih primernih prispevkov iz okrajnih blagajin in želeti je, da bo tudi vlada to za radovljiški okraj velevažno ustanovo še nadalje podpirala. Pripominjamo samo, da bo poleg drugih stalnih izdatkov zahtevala že žičnata ograja občutne stroške, katerim se pa ni iz-

ogniti, ako hočemo imeti absolutno sigurnost pred drevnicami tako nevarnim zajcem. (Take sigurnosti namreč lesena ograja nikakor ne nudi.)

Da potrebuje radovljiški okraj svojo lastno drevnico, uvideva pač vsak gorenjski sadjar. Gorenjci so imeli do danes s sadnimi drevci, izhajajočimi iz drevnic v klimatično in terensko ugodnejših legah, — dokaj slabih izkušenj, medtem ko o dobrem uspevanju drevesc, ki so doma na Gorenjskem vzgojena, takorekoč ni dvomiti. Odbor se bo pri izbiri sadnih vrst oziral predvsem na posebne potrebe posameznih okolišev okraja, kajti ti okoliši se že sami med seboj v marsičem razlikujejo. (Bohinj, kranjskogorska dolina, blejski kot.) Okrajna drevnica bo sicer nudila manj vrst vzgojenih drevesc, toda take vrste sadja, katere v okraju oziroma v posameznih okoliših dognano najboljše uspevajo in rode. Odbor bo polagal veliko važnost na moštno sadje, a tudi na zimsko pozno sadje. Drevnica bo vzgajala predvsem hruskova in jabolčna drevesa, a tudi češplje, češnje in orehe.

Sadjarski odbor apelira na večje posestnike iz okoliša Mošnja, da isti priskočijo drevnicam na pomoč s ceneno dobavo hlevskega gnoja, za kar jih drevnica odplača z oddajo dobrih sadnih drevesc, oziroma z denarjem. Merodajni činitelji občin se morajo zavedati, da je v radovljiškem okraju ravno sadjarstvo ona panoga kmetijstva, katera zamore ob danih pogojih donosati še največ čistega dobička. Eden izmed temeljnih pogojev dobičkanosnega sadjarstva je pa drevnica, ki daje sadjarjem zdrav, odporen ter podnebnim in gospodarskim razmeram odgovarjajoč drevni naraščaj.

RAZSTAVA SIRA NA BLEDU.

Ob priliki kmetijskega praznika dne 8. t. m. se je vršila razstava sira. Razstavilo je 10 sirarskih zadrug radovljiškega okraja, tedaj skoraj vse. Sirarska zadruga v Bitnju je dobila prvo nagrado v znesku Din 600.—, Sirarski zadrugi na Češnjici in na Savici sta dobili drugi nagradi po Din 350.—, Sirarski zadrugi v Srednji vasi in v Hrašah pa ste dobili tretjo nagrado. Poleg tega so dobile ostale zadruge po Din 75.—. Nagrad je bilo razdeljenih za Din 2500. Ta znesek je darovala Zveza slovn. zadrug, pri kateri je večina teh zadrug včlanjena. Sir je povprečno zelo lep, tako po okusu kakor tudi po obliki in se je nekateri le malo ločil od pravega švicarskega ementalca. Precej razstavljenega sira je bilo na licu mesta razprodanega.

USPEH KONJSKE DIRKE V ŠT. JERNEJU, DNE 31. AVGUSTA 1924

I. razred: 3—4-letni konji. Dist. 1680 m. 7 dirkačev. — Darila: I. 2100 K in častno darilo, II. 1700 K, III. 1000 K. — I. Banič Mar., Drama, 3-letna kobila, 4' 41". II. Luzar Franc, Groblje, 3-letna kobila, 4' 42". III. Bobič Janez, Gor. Gradišče, 3-letni konj, 4' 44". — Častno darilo je dal v pospeševanje konjereje v šentjernejski okolici trgovec in posestnik g. Maks Vale.

II. razred: 5- in večletni. Dist. 2520 m. 11 dirkačev. — Darila: 1900, 1400 in 1000 K. — I. Vinko Bon, Krško, 9-letna kobila, 5' 43". II. Pungršič Alojzij, Skocijan, 7-letna kobila, 6' 11". III. Bobič Janez, Gor. Gradišče, 10-letna kobila, 6' 12".

III. razred: Dvovprežna za vse konje. Dist. 2520 m. — Darila: 1800 K, 1300 K, 900 K. 3 dirkači. — I. Bobič Janez, Gor. Gradišče, 3- in 10-letna (kakor zgoraj), 6' 20". II. Mencin Alojzij, Drama, 7- in 3-letna, 6' 21". III. Bon Vinko, Krško, 5- in 9-letna, 6' 50".

IV. razred: Jahalna dirka brez zaprek. Dist. 2500 m. 8 dirkačev. — Darila: 2000 K in častno darilo, 1600 kron, 1200 K. — I. Blažič Jožef, Kamen vrh, obč. Št. Peter, 9-letna kobila, 5' 43". II. Vidmar Ignacij, Drama, 3-letna kobila, 5' 45". III. Šiniček Nor-

bert, Videm ob Savi, 10-letni konj, 5' 51". — Častno darilo je darovalo Dirkalno in jahalno društvo v Št. Jerneju.

Dirka se je vršila ob najlepšem vremenu in ogromni udeležbi naroda, do 3000 ljudi, ki so bili kmetje iz bližnje in daljnje okolice šentjernejske. Prišli so pa tudi iz Ljubljane, Novega mesta, Krškega, Kostanjevice, Mokronoga, Rakovnika, Brežic i. dr. Počastili so nas s svojo navzočnostjo gg. šef oddelka za kmetijstvo Sanein, predsednik konj. odseka Kmetijske družbe Fr. Zupančič, kmet. svet. Skalic in Malasek, Jos. Turk iz Ljubljane; živinozdr. refer. Kovačič, upr. drž. žrebčarne na Selu Šlajpah, sreski poglavar Svetek in dr. Gregorič iz Novega mesta ter okr. kom. Šiško iz Krškega in mnogo odlične gospode iz preje omenjenih krajev.

Dirkalno in jahalno društvo v Št. Jerneju se tem potom javno zahvaljuje za naklonjene subvencije ministru poljoprivrede po centrali kasač. društva v Turnišču; pokr. upravi, oddelka za kmetijstvo; Dravski divizijski oblasti; Krčanom po g. V. Bonu in g. A. Glihi in občinam Krško, Skocijan, Mokronog, Orehovica, Št. Jernej in posojilnicam.

Hvala vsem funkcionarjem pri vodstvu dirke. Ko se bode društvo bolje organiziralo, bodo tudi dirkalni uspehi v bodoče boljše, kar bo le v prid in povzdigo domače konjereje in kar je tudi namen društva.

ZAKONODAJA ZA ZAŠČITO HRANILNIH VLOG V ČESKOSLOVAŠKI.

V sedanjem zasedanju češkoslovaškega parlamenta predloži vlada 9 zakonskih predlogov, ki naj uravnajo nekatera najvažnejša narodnogospodarska vprašanja — o olajšanju direktnih davkov, o enotnem mlenju moke, o dolžnosti bankirjev pri hranjenju vrednostnih papirjev, o ureditvi avstro-ogrškega vojnega posojila, o pooblastitvi vladi, da prevzame terjatve za dobave med vojno itd. Oporoziti hočemo na zakonske načrte, ki naj preprečijo vsako nestvarnost v upravi tujeja denarja, zaupanega denarnim zavodom, in ki naj nudijo v vsakem slučaju vlagateljem popolno varnost za njih vloge. Predlogi so zelo obširni in izčrpnj ter tu opozorimo le na glavne točke.

Vladni načrt zakona o hranilnih knjižicah in o reviziji (pregledovanju) bančnih zavodov določa, da smejo izdajati hranilne knjižice, za katere glede odpovedi, obrestovanja itd. veljajo predpisi za hranilnice

a) posojilnice, ustanovljene iz kontribucijskih in davčnih fondov, v kolikor so pod javnim nadzorstvom;

b) razne druge hranilnice in posojilnice, ustanovljene v skladu z zadržnim zakonom iz leta 1873 in ki so podrejeni reviziji revizijskih zvez po rev. zakonu iz 1903;

c) deželni kreditni zavodi, ki so k temu upravičeni po svojih pravilih.

Zelo važne so določbe glede akcijskih družb in družb z omejeno zavezo, ki dovoljujejo sprejemanje hranilnih vlog le proti izrecnemu dovoljenju državne oblasti. To dovoljenje pa ostane v veljavi le, če dotična družba eno leto po razglasitvi tega zakona dokaže ministru financ:

a) da nje rezerve, določene za kritje izgub, znašajo vsaj 10% delniške (imenovane) glavnice;

b) da se člani uprave s posebno listino, z lastnoročnimi sodno ali notarsko poverjenimi podpisi zavežejo, da v slučaju, če se iz kateregakoli vzroka rezerve znižajo pod 10%, stavijo na razpolago iz svojih sredstev tekem šestih tednov po tej ugotovitvi pa do takrat, da se rezerve zopet dvignejo na 10%, 2% imenovane glavnice družbe, ki naj služi izključno za vlagatelje na knjižice;

c) da odgovarjajo predpisom tega zakona o reviziji.

V vseh drugih slučajih se pa pravica sprejemanja vlog na knjižice delniškim družbam in družbam z omejeno zavezo odreka, a se more znova pridobiti z dovoljenjem ministru financ.

§ 6. Delniške družbe, ki se bavijo z bančnimi in denarnimi posli (delni-

ške banke), smejo otvarjati nove podružnice le z državnim dovoljenjem.

§ 7. Iz delokroga delniških bank se izloči blagovna trgovina v številni trgovina z nepremičninami, kakor tudi sagovina premičninami, kakor tudi samoposredovanje, s člani nadzorstva, posli, na katerih bi bili udeleženi s čistim dobičkom nameščenci banke ali člani uprave.

§ 8. Uprava delniških bank ne sme dovoljevati kredita posamezniku, ki bi preseval 10% lastnih sredstev banke (delniški kapital in v poslednji bilanci izkazane rezerve) brez sporazuma z nadzorstvom.

§ 9. Člani uprav delniških družb morajo oskrbovati njih premoženje in vršiti njene posle kot pravi trgovci in se držati stroge molčečnosti o poslovnih zadevah. Isto dolžnost imajo pooblaščenca in nameščenci.

Dolžnost uprav je, sestaviti za 31. marca, 30. junija in 30. septembra izkaz o stanju zavoda po vzorcu, ki ga izda ministru financ in da te izkaze objavi v listih, ki so po štatutih določeni. Na isti način je dolžno objaviti letno bilanco, ki jo je odobril občni zbor.

Po zakonu je predpisano nadzorstvo voljeno izmed delničarjev na občnem zboru najmanj 5 oseb, ne na več kot 5 let. Bližnje sorodstvo ali svaštvo s člani uprave ali ravnatelj izključuje volitev v nadzorstvo. Nadzorstvo mora na vse nerednosti opozoriti upravo, in če jih ta ne odpravi, more sklicati občni zbor, ako tega ne napravi na njih zahtevo uprava. Nalaga se jim pravtako stroga molčečnost.

Nadalje morajo delniške banke, ki imajo nad 25 uradnikov, vpeljati lastne kontrolne oddelke iz oseb, ki niso udeleženi pri njenih poslih. Ta oddelki mora kontrolirati vse ostale, skrbeti, da se posluje v skladu z zakoni in bančno tehniko.

Člani uprave, nadzorstva, kot tudi vodilni uradniki, odgovarjajo za škodo, ki je nastala po njih krivdi.

Kakor je za denarno zadržništvo upeljana obvezna revizija, prevideva novi zakonski načrt revizijsko obveznost tudi za banke, s tem, da jim nalaga včlaniti se v revizijske zaupniške družbe z o. z. po zakonu iz 1873. Te družbe imajo dolžnost, revidirati včlanjene zavode in njih podružnice, vpeljati akcije k organizaciji, ozdravljenju ali k likvidaciji članov in v slučaju potrebe pri tem sodelovati.

Revizorji imajo pravico vpogleda v vse poslovne prostore, v vse knjige, imajo pravico zahtevati potrebna pojasnila od uprave, nadzorstva in nameščencev, skratka vse kar jim služi, da ugotovijo pravo stanje podjetja.

Revizorji podajo revizijsko poročilo, ki ga dobi nadzorstvo ali vladni komisar, če je postavljen. Zakonita uprava revidiranih zavodov je dolžna v določenem roku odpraviti napake, ako ne, predloži zadevo revizijska zveza finančnemu ministru, ki končno odloča.

Kdor izda hranilno knjižico ali listino, ki naj jo nadomešča, ki ni v to upravičen, je kazniv. Kazni za prestopke tega zakona dosega 3 mesece zapora in zraven še do 100.000 čK globe.

Revizijskim oddelkom se nalaga stroga molčečnost in se prestopki kaznujejo z zaporom do 6 mesecev in globo do čK 50.000.

Sledi še načrt o moratoriju, o fondu za izgube, o katerih spregovorimo prihodnjič.

Edino najboljši sivalni stroji in kolesa so

JOSIP PETELINC-a
LJUBLJANA

(blizu Prešernovega spomenika ob Ljubljani)

znamke GRITZNER in ADLER za rodbinsko, obrtno in industrijsko rabo v vseh opremah, najnižja cena, 10letna garancija.

Posk v vezanju, krpanju perila in nogavic dobe kupci strojev brezplačno.

Istotam igle, olje, posamezni deli za stroje in kolesa. Sprejemamo tudi popravila.

lirska posojilnica

Ljubljana

Kralja Petra trg št. 8/1.

sprejema hranilne vloge po 8%.

Večje in stalne vloge do 12%.

Najboljši bakreni kotli

za žganjekuho, vsake vrste se dobe pri

Maks Weiss, prvi bakrokotlar

prodajalna Ljubljana, Sv. Petra c. 33,

lastna delavnica Planinska cesta 168 Ljubljana VII.

Tečaj za konserviranje sadja in zelenjave se bo vršil dne 25., 26. in 27. septembra t. l. (četrtek, petek in sobota) na državnih vinarskih in sadjar-ski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja dnevno od 9. do 12. in od 14. do 17. ure. Poleg drugih načinov konserviranja sadja se bo obravnavalo izčrpno sušenje sadja z različnimi sušilnimi napravami. Zanimanci in zanimanke naj prijavijo svojo udeležbo z dopisnico najpozneje do 23. septembra ravnateljstvu zavoda.

Naročajte čistogojene drože! Letos, ko je toliko sadja in ko si bo skoro vsak posestnik napravil mnogo sadje-veca za prodajo ali za lastno uporabo, je zelo priporočljivo, da rabi čistogojene drože, ker se mu bo izplačalo. Naročajo se cevke pri drž. kmet. kem. zavodu v Mariboru z vlogo, kolekovano s 5 Din. Cevka stane 2 Din, navodilo k uporabi pa 1 Din. Tudi vinogradniki naj naročajo pravočasno cevke s čistogojenimi drožmi.

Poročilo Hmeljarskega društva v Zaleu o stanju na Češkem. Dne 30. min. meseca javljeno boljše vreme se je takoj spreobrnilo in imamo celi teden oblačno vreme in dež, kar obiranje silno moti in zavlačuje. Blizu tri četrtine vsega pridelka je pod streho, eno četrtina pa še na drogih in

se ne ve, kako in kdaj se bo obrala. Nekaj obiravcev je vsled slabega vremena že odpotovalo in povsod je pomanjkanje ljudi, dasi se jim je mezza za obiranje zvišala. Sedaj obrabi hmelj bo sicer najboljše kakovosti, vendar pa ne bo najlepše barve. Pri vsem tem se ga pa tudi nekaj izgublja vsled neugodnega vremena. — Kupčija je v polnem teku. Cene po kakovosti od 1600—1900 čK za 50 kg. Razpoloženje in cene za lepo zeleno blago prav čvrste, za slabše manj.

Konferenca vinskih strokovnjakov se bo vršila v kmetijskem ministrstvu dne 15. in 16. t. m. Na tem sestanku se bo razpravljalo o vzrokih krize. — Smatramo, da je taka konferenca samo pesek v oči ubogim vinogradnikom. Vzroki krize so tako dobro znani, da jih ni treba več iskati s pomočjo raznih konferenc, ki mnogo košajo, novega pa nič prinesejo ne morejo. Naj se poskrbi za izvoz vin, sklenejo naj se povoljne trgovinske pogodbe z drugimi državami in naj se znižajo železniške tarife za prevoz vina, pa bo kriza premagana. S konferencami delate samo škodo, koristi pa ne bo radi istih. Zeleli bi v poljedelskem ministrstvu nekaj več stvarnega in premišljenega dela.

Znižane izvozne carine na žito, moka prosta izvozne carine. Ekonom-

skofinančni odbor ministrov je znižal izvozno carino na pšenico od 20 na 16 Din, na rž pa od 20 na 10 Din. Moka vseh vrst je prosta vsake izvozne carine.

Francoska agrarna carinska zaščita. Francija je uvozno carino za inozemsko žito in moko po novi carinski tarifi, ki je stopila v veljavo dne 1. septembra t. l., zvišala na dvanajstkratni znesek sedanjih postavk.

Točenje sadnega mošta. Po odloku generalne direktije posrednih davkov z dne 15. julija 1924, št. 32.627, se sadni mošt ne more smatrati za alkoholno pijačo, vsled česar se za točenje sadnega mošta ne pobirajo takse po tarifnih postavkah 61., 62., 63., 64., 65., 66. in 67. taksne tarife, to je takozvane gostilniške takse, to-rej tudi toarinjske takse.

Italijanski izvoz vina. V prvih petih mesecih leta 1922 je Italija izvozila 281.882 hl vina, l. 1923 229.109 hl in leta 1924 954.958 hl vina. Letošnji izvoz se razdeli po posameznih državah nastopno: Švica 389.001, Francija 331.794 hl, Avstrija 63.165 hl, Brazilija 31.355 hl, Češkoslovaška 21.691 hl, Tripolis 20.744 hl, Argentinijska 12.581 hl, Nemčija 11.874 hl, Reka 4774 hl, Anglija 3589 hl, Egipt 3350 hl in ostale države 61.140 hl.

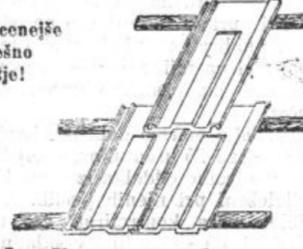
Uvoz mineralne vode v Italijo. Za izvoz v Italijo namenjene steklenice z mineralno vodo ne smejo biti opremljene z etiketami, ki bi poudarjale boljše kakovosti napram drugim mineralnim vodam in sploh kako reklamo za gotove vrelce.

Tržne cene v Ljubljani 1. t. m. Govedina 20—27 Din, teletina 25—30, prašičje meso 30—35; slanina trebušna 30.50, slanina, ribe in salo 33 do 34, prekajena slanina 30—40, mast ameriška 32, šunka 45, prekajeno meso 35—45, koštrunovo 18—19, jag-njetina 25, kozličevina 28, pol preka-jene kranjske klobase 45, majhen piščanec 20—25, večji 25—30, kokoš 40—50, petelin 40—45, domač zajec manjši 10, večji 17.50, ščuke 40, mleko 3—3.75, surovo maslo 50, čajno maslo 60—70, bohinjki sir 52, jajce 1.50—1.62, luksuzna jabolka 6, jabolka III.—I. vrste 2—4, luksuzne hruške 12, hruške III.—I. vrste 4—10, luščeni orehi 50, češplje 8—10, suhe češplje 12, suhe hruške 6—7 dinarjev. Sladko seno 75, polsladko seno 60, kislino seno 50, slama 50—75, glavna solata 5—6, endivija 4, zgodnje zelje 3, rdeče zelje 5—6, kislino zelje 4, ohrovt 4, karfiol 10—15, koleraba 3 do 4, špinata 7, paradižniki 3—4, kumare 1—2, buče 1.50—2, česen 6—8, krompir 1.50—1.75, repa 2.50 Din.

Tržne cene v Mariboru dne 1. septembra 1924. Goveje meso I., za 1 kg 27.50 Din, II. 25 Din, III. 23 Din. Telečje meso I. 25—30 Din, II. 22 do 25 Din. Prašičje meso, sveže 22.50 do 40 Din, prekajeno 38—54 Din, salo 22.50—40 Din, slanina sveža 30 do 36 Din, prekajena 36—41 Din. Piščanec majhen, komad 22.50 Din, večji 44 Din, kokoši 45—60 Din, race 30 do 50 Din, gosi 60—95 Din, mleko liter 3—3.50 Din, smetana 14—18 dinarjev, surovo maslo kg 40—44 Din, kuhano maslo 50—56, jajca komad 1.75 Din, jabolka kg I. 4, II. 2, III. 1.25 Din, sveže slive 6—10 Din, suhe 8—12 Din, hruške I. 9, III. 4 Din, pšenica kg 3.50—3.75 Din, rž kg 3.50 do 3.75 Din, ječmen 3 Din, oves 3 do 3.50 Din, koruza 3.50 Din, fižol 5 do 7 Din. Emendolski sir 125—150, trapistovski sir 34—40 Din.

Vrednost dinarja znaša: Dobi se za 100 dinarjev 6 švicarskih frankov in 95 santimov, ali 44 čeških kron in 62 vinarjev. Za 1 dinar se plača 1075 do 1076 avstrijskih kron. Za dolar se plača 76 do 78 in četrt dinarja. Za italijansko liro se plača 3 dinarje, 33 p do 3 dinarje in 33 in pol pare. Dinar torej v svoji vrednosti stalno raste, kar je posledica jeseni, ko se je začel izvoz kmetijskih pridelkov.

Kajcenejše strešno kritje!

Združene opekarne d. d.
Ljubljana, Miklošičeva cesta 13.
preje
VIDIČ-KNEZ tovarne na Viču in Brdu

nudijo v poljubni množini — takoj dobavno — najboljše preizkušene modele strešnikov z eno ali dvema zarezama kakor tudi bobrovev (biber) in sidno opeko. — Na željo se pošlje takoj popis in ponudba!

Kupci pozor!
Posestva, hiše, vile, mine, žage
po ugodnih cenah prodaja
K. Troha
MARIBOR, Slovenska ulica 2

Priporočamo trdiko
Josip Petelinc,
Ljubljana
(blizu Prešernovega spomenika ob Ljubljani.)

NAJCENEJŠI NAKUP
nogavic, žepnih robcev, brisalk, kloba, belega in rjavega platna, šilona, kravata, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih palic, nahrbtnikov, potreščin za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje in brivce, škarje za krojače, šivilje in za obrezovanje trt. Na veliko in malo.

Prvovrstne kose
belo brušene in naravno sive 60 cm, 65 cm, 70 cm in brusne kamne nudi po najnižjih cenah

„EKONOM“
o. g. s.
LJUBLJANA.
Kolodvorska ul. št. 7.

Ceneno češko perje!
1 kg sivoga, opuljenega perja 70 Din, na pol belo 90 Din, belo 100 Din, boljše 120 in 150 Din, mehko jak puh 200 in 225 Din, boljše vrsta 275 Din. Pošiljatve carine prosto, proti povzetju, od 300 Din naprej poštnine prosto. Vzorec zastoj. Blago se tudi zamenja in nevršeče vzame nazaj. Naročila samo na Benedikt Sacher, Lobež št. 70 pri Plzinu, Češkoslovaška. Poštne pošiljke gredo iz Češkoslovaške v Jugoslavijo okrog 14 dni.

Proda se komplet, dobro ohranjen „Sirius“ gazolin-aparat za proizvajanje svetilnega in kurilnega plina. Naprava daje 3—4 m³ plina na uro, kar odgovarja 25—30 svetilkam à 45 Hk, zahteva le 1 m³ prostora in je pripraven za obrt in razsvetljavo. — Pismena pojasnila daje KNEZ LEO, Ljubljana, Kongresni trg 8, III. nadstropje.

»SALONIT«
se izdeluje v vseh poljubnih dimenzijah in barvah.

Dolgoletno jamstvo jamči za izbornost kakovost.

»SALONIT«
je za pokrivanje streh in izoliranje sten proti vlagi najboljši material sedanosti, kateri se uporablja širom cele Evrope. — Proračune, kataloge, cenike in navodila pošilja brezplačno: »Split« d. d. za cement Portland, Ljubljana.

PORTLAND-cement
iz »Split«
najboljše kakovosti in po najnižji ceni v zalogi pri
„EKO VOM“
Kolodvorska ulica št. 7.
Za kakovost cementa prevzame tovarna popolno odgovornost.

„JUGOMETALIJA“, Ljubljana
izdeluje vse vrste bakrenih kotlov, nadalje vseh vrst kleparska, ključavničarska in vodovodno-inštalacijska dela. Znižane cene. Točna in solidna postrežba.
Kolodvorska ul. 18.

„Sirius“ gazolin-aparat za proizvajanje svetilnega in kurilnega plina. Naprava daje 3—4 m³ plina na uro, kar odgovarja 25—30 svetilkam à 45 Hk, zahteva le 1 m³ prostora in je pripraven za obrt in razsvetljavo. — Pismena pojasnila daje KNEZ LEO, Ljubljana, Kongresni trg 8, III. nadstropje.

Trikotažo, flanelaste rjuhe, razne flanelaste, porhate, modna blaga za ženske in moške i. t. d.
Domače čevlje domače industrije iz raznega blaga samo na debelo kupite vedno ugodno pri stari, leta 1885 ustanovljeni trdki
CROBATH Franc d. z o. z., Kranj. Manufaktura na debelo in drobno. — Prepričajte se pred nakupom o cenah in izbori. — Ceniki na razpolago.

Z malim stroškom Vam napravi

najboljšo hrano!

PREVZEL SEM
gostilno „Narodni dom“ v Mariboru,
katero sem nanovo preuredil ter se dobi pri meni vsaki čas topla in mrzla jedila, prvovrstna vina in pivo v steklenicah in sodčkah, kakor tudi brezalkoholne pijače. Kegljisce čez dan vedno na razpolago. Priporočam se najbolje vdani
ANDREJ OSET.

V lastnem interesu
pazite, da dobite vedno davno preizkušeni »Pravi« FRANCKOV; kavni pridatek« v zabojčkih in ne kako ponaredbi. — Na novi, rjavo-modro-beli etiketi se posebno jasno izražajo glavni znaki, a to so: ime »Franc« in »kavni mlinček«. — »Pravi« FRANCK: z mlinčkom« zboljšuje in pocenjuje vsako kavo!

LJUBLJANSKA POSOJILNICA r. z. z o. z.
V NOVOPREUREJENIH PROSTORIH
MESTNI TRG št. 6 V LJUBLJANI MESTNI TRG št. 6
obrestuje vloge na hranilne knjižice in tekoči račun po

8%

Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje tudi višje po dogovoru. Sprejema v inkaso fakture in cesije terjatev. Posojila daje proti popolni varnosti na vključbo proti poroštvo in proti zastavi.

Tiskarna „MERKUR“
Trg.-ind. d. d.
LJUBLJANA
Simon Gregorčičeva ulica št. 13
sprejema in izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela.
Telefon št. 552.
:: LASTNA KNJIGOVZVARNICA ::

Pri nakupu zimskih potrebščin, zase in družino, dobrega in trpežnega blaga, samo češkega izdelka, se Vam priporoča domače staro podjetje

LJUBLJANA - JANKO ČEŠNIK - Lingarjeva ulica

Sukno za zimske sukne, štof, kamgarn. — Sukno za ženske montelne, plašče, velour, pliš, žamet. — Novosti v volnenem in porhastem blagu.
Vse po znatno nizki ceni! Ogrinalke, kočke, svilnate, plišaste, žametaste, volnene rute in šerpe. — Posteljne garniture, odeje domačega izdelka, konjski koci, plahte i. t. d. Postrežba strogo poštena!

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Podružnice: Maribor, Novo mesto, Rakek, Slovenjgradec, Slovenska Bistrica

Brzjavi: Dunajska cesta št. 4 (v lastni stavbi). Telefoni: TRGOVSKA. Kapital in rezerve Din 18,500.000.—, 139, 146, 458.
Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

EKSPOZITURE:
Konjice, Meža - Dravograd